

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Veronika Tuchyňová

Předběžná opatření upravující poměry dítěte

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: doc. JUDr. Dita Frintová, Ph.D.

Tematický okruh: Občanské právo procesní

Datum vypracování práce: 6. ledna 2025

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 155 916 znaků včetně mezer.

V Praze dne 6. 1. 2025

Mgr. Veronika Tuchyňov

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé rigorózní práce doc. JUDr. Ditě Frintové, Ph.D. za odborné vedení mé práce.

Obsah

<i>Úvod</i>	6
1 <i>Obecná východiska</i>	8
1.1 Institut předběžného opatření	8
1.2 Nejlepší zájem dítěte	9
2 <i>Předběžná opatření podle občanského soudního řádu</i>	11
2.1 Příslušnost soudu	11
2.2 Předpoklady pro nařízení předběžných opatření.....	15
2.3 Složení jistoty	16
2.4 Rozhodování soudu o předběžném opatření.....	18
2.5 Předběžná opatření ve věcech výchovy dítěte	20
2.6 Předběžná opatření ve věcech vyživovací povinnosti	21
2.7 Předběžná opatření ve věcech styku dítěte s rodičem či jinou osobou	23
2.8 Předběžné opatření ve věcech pro nezletilého významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout	24
3 <i>Předběžné opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních</i>	25
3.1 Důvody nařízení předběžného opatření podle § 452 z. ř. s.	26
3.2 Pojem vhodné prostředí	27
3.3 Svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu předběžným opatřením	28
3.4 Řízení o předběžném opatření	30
3.5 Aktivní legitimace	30
3.6 Náležitosti návrhu	31
3.7 Rozhodnutí.....	32
3.8 Zrušení předběžného opatření	34
3.9 Odvolání	34
3.10 Výkon rozhodnutí	35

4	<i>Vztah mezi předběžnými opatřeními podle o. s. ř. a z. ř. s. ....</i>	37
4.1	Historický exkurz	37
4.1.1	Právní úprava předběžných opatření po roce 1948	37
4.1.2	Tzv. správní předběžná opatření	38
4.1.3	Předběžná opatření po rekodifikaci v roce 2014	39
4.2	Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb.	40
4.2.1	Aktivní legitimace	40
4.2.2	Lhůta pro rozhodnutí.....	42
4.2.3	Vykonatelnost.....	44
4.2.4	Trvání předběžného opatření	44
4.2.5	Zhodnocení novely zákonem č. 363/2021 Sb.	46
4.2.6	Další připravovaná změna zákona o zvláštních řízeních soudních	46
5	<i>Postavení dítěte v řízení o předběžném opatření.....</i>	48
5.1	Procesní subjektivita a procesní způsobilost dítěte	48
5.2	Zastoupení nezletilého.....	50
5.2.1	Zastoupení nezletilého v řízeních péče soudu o nezletilé	50
5.2.2	Zastoupení nezletilého v řízení o předběžném opatření	53
5.3	Participační práva dítěte	53
5.3.1	Právo dítěte na vyjádření svého názoru	54
5.3.2	Participační práva v řízení o předběžném opatření	58
	<i>Závěr.....</i>	60
	<i>Seznam zkratek .....</i>	63
	<i>Seznam použitých zdrojů .....</i>	64
	Literatura	64
	Odborné články	66
	Právní předpisy.....	67
	Judikatura	68
	Internetové a jiné zdroje.....	69
	<i>Abstrakt .....</i>	72
	<i>Abstrakt .....</i>	73

Úvod

Předběžná opatření mají v právním řádu klíčovou roli, a to zejména v oblastech, kde je nutné rychle reagovat na měnící se okolnosti a chránit práva jednotlivců. O to významnější je jejich role při ochraně nezletilých dětí, které nejsou schopny se bránit samy. Děti, jakožto subjekt právních vztahů vyžadují zvláštní pozornost, neboť jsou obvykle vystaveny různým rizikům, ať už ze strany svých rodičů, tak i v širším sociálním kontextu.

Rigorózní práce, nazvaná *Předběžná opatření upravující poměry dítěte*, je zaměřena především na soukromoprávní institut předběžného opatření, a to upraveného zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) a zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. ř. s.“). Jedná se o stále aktuální téma, zejména s ohledem na novelu provedenou zákonem č. 363/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony (dále jen „novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb.“), a současně na připravovanou novelu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), a dalších souvisejících zákonů, která navrhuje institut *prozatímního rozhodnutí*, který by měl nahradit užívání ve věcech péče soudu o nezletilé předběžného opatření podle o. s. ř. Zákonodárce se těmito změnami snaží reflektovat zejména judikaturu Ústavního soudu, která se oblastí úpravy poměrů nezletilých opakovaně zabývá. Důvodem je zejména intenzita zásahu do chráněných zájmů dětí, a to jejich rodinných vztahů (byť dočasně). Tento zásah může mít dalekosáhlé následky v životě nezletilých a je proto třeba jej podrobovat pravidelnému přezkumu a diskusi.

Hlavním cílem rigorózní práce je poskytnout komplexní pohled na institut předběžných opatření v oblasti rodinného práva a ukázat jejich význam při ochraně práv dětí. Práce se zaměří na rozbor aktuální právní úpravy a zároveň její zhodnocení, zda je právní úprava tohoto institutu jasná, srozumitelná a zda umožňuje jednotný výklad a poskytuje tak dostatečnou ochranu práv nezletilého. Práce rovněž zdůrazní některé aktuální problémy v rozhodovací praxi soudů při vydávání předběžných opatření a zhodnotí navrhované změny.

Rigorózní práce je členěna do pěti kapitol. První kapitola se zabývá vymezením institutu předběžného opatření a základním úvodem do problematiky. V druhé kapitole následuje vymezení předběžných opatření upravených v o. s. ř., zejména příslušností soudu, předpoklady pro nařízení předběžných opatření, rozhodování soudu a jednotlivé druhy předběžných opatření. Třetí kapitola se zabývá předběžnými opatřeními upravenými v z. ř. s. (v řízeních péče soudu o nezletilé). Vzhledem k tomu, že při rozhodování ve věcech nezletilých je kladen důkaz

na *nejlepší zájem dítěte*, obsahuje kapitola vymezení tohoto pojmu a jeho výklad. Dále se kapitola zabývá důvody pro nařízení předběžného opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. a pojmem *vhodné prostředí*. Kapitola se rovněž zabývá řízením o předběžném opatření, zejména s důrazem na rozdílnost od „běžného“ řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, ale i řízení o předběžném opatření podle o. s. ř., a to zejména s ohledem na aktivní legitimaci, náležitosti návrhu, rozhodování o předběžných opatření, výkonem rozhodnutí a další.

Kapitola čtvrtá vymezuje vztah mezi předběžnými opatřeními upravenými podle o. s. ř. a z. ř. s., nastiňuje historický vývoj předběžného opatření a vymezuje problematiku odlišných úprav a její dopad do rozhodovací praxe soudů. Dále se zabývá novelou provedenou zákonem č. 363/2021 Sb., zejména zhodnocuje dopad této novely na ustanovení v z. ř. s. týkající se předběžných opatření.

Kapitola pátá se zabývá postavením dítěte v řízení o předběžném opatření, zejména jeho procesní subjektivitou a způsobilostí, zastoupení nezletilého a jeho odlišnostmi od zastoupení v obecné úpravě řízení ve věcech péče soudu o nezletilé a rovněž participačními právy nezletilého v řízení o předběžného opatření, zejména s ohledem na rezonanci tohoto tématu v aktuální judikatuře Ústavního soudu.

Zdrojem informací rigorózní práce jsou především právní předpisy, důvodové zprávy, odborné komentáře, judikatura soudů, zejména Ústavního soudu, odborné články a publikace, metodiky a instrukce Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky.

Při zpracování rigorózní práce autorka užila zejména metodu analýzy s cílem posoudit aktuální právní úpravu a příslušných ustanovení právních norem a zhodnotit vývoj předběžných opatření. Dále metodou komparace práce srovnává názory právní vědy a praxe v souvislosti s rozhodováním a výkladem ustanovení soudy.

1 Obecná východiska

1.1 Institut předběžného opatření

Předběžná opatření jsou významným institutem procesního práva. Institut předběžného opatření se nenachází pouze v civilním procesu, nicméně tato práce se s ohledem na její téma zaměří na předběžná opatření ve věcech péče soudu o nezletilé upravená zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Institut předběžného opatření můžeme definovat jako rozhodnutí prozatímního charakteru, které má ochránit toho, kdo o jeho vydání zažádá. Slouží k tomu, aby byly předběžně, prozatímně upraveny poměry účastníků, a pro případ, že je zde obava z ohrožení výkonu soudního rozhodnutí.¹

Účelem předběžných opatření je poskytnout ochranu právům účastníků řízení v případech, kdy nelze vyčkávat až na rozhodnutí ve věci samé.² Ústavní soud již ve svém nálezu ze dne 10. 11. 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98 konstatoval: „*Jedná se přitom o opatření dočasná, jejichž trvání je omezeno, která také mohou být k návrhu zrušena, předběžným opatřením není prejudikován konečný výsledek sporu, avšak zajišťuje se jím, aby konečné rozhodnutí mohlo mít vůbec reálný význam.*“³ Předběžná opatření se použijí v situacích, kdy je v zájmu fyzických nebo právnických osob nutné zajistit okamžitou, byť dočasnou procesní ochranu, kterou by nebylo možné se zřetelem na bezprostředně hrozící újmu zajistit v potřebném čase obvykle stanoveným způsobem.⁴

Předběžná opatření patří mezi zajišťovací instituty společně se zajištěním důkazu.⁵ Je možné je nařídit před zahájením řízení⁶ nebo v rámci řízení již zahájeného.⁷

Úprava předběžných opatření podle o. s. ř. se subsidiárně použije i pro řízení podle zvláštních právních předpisů.⁸ Společným znakem předběžných opatření je, že se jedná o prozatímní (dočasný) institut, který má chránit před ohrožením nebo porušením práv dítěte.

---

¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 322 s., ISBN 978-80-7502-298-1.

² SVOBODA, Karel., SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří., DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 365, [cit. 25. 1. 2024]. Dostupné z: www.beck-online.cz

³ Nález Ústavního soudu ze dne 10. 11. 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98.

⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. Praha: Leges, 2010, str. 305, ISBN 978-80-87212-50-9.

⁵ Hlava druhá zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ § 74 o. s. ř.

⁷ § 102 o. s. ř.

⁸ SVOBODA, Karel., SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří., DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 365, [cit. 25. 1. 2024]. Dostupné z: www.beck-online.cz

Vydáním předběžného opatření není prejudikován konečný výsledek sporu, pouze zajišťuje, aby konečný výsledek sporu nebyl zmařen vlivem délky soudního řízení.

K rozdvojení právní úpravy předběžného opatření upravující poměry dítěte došlo v důsledku rekonstrukce soukromého práva v roce 2012, a zejména rekonstrukcí o. z. Komplexní rekonstrukce soukromého práva si vyžádala i nezbytnou harmonizaci s procesním předpisem, jímž je o. s. ř. V důsledku rozdílnosti sporných a nesporných řízení vznikl nový předpis, který reflektuje hmotné právo uplatňované v nesporných řízeních.

Z. ř. s. je ve vztahu speciality k o. s. ř. Vztah mezi těmito předpisy je založen na principu obecné subsidiarity, což znamená, že na situace, které nejsou v z. ř. s. vůbec upraveny se použije úprava v o. s. ř. Subsidiarita o. s. ř. vyplývá rovněž z ustanovení § 1 odst. 3 z. ř. s., podle kterého nestanoví-li z. ř. s. jinak, použije se o. s. ř. Odpovídá tak situaci, kdy vedle sebe stojí dva procesní předpisy s tím, že o. s. ř. upravuje obecnou úpravu a z. ř. s. doplňuje obecnou úpravu o odlišnosti či specifika pro konkrétní řízení upravená v z. ř. s.

Ať už se jedná o předběžná opatření podle o. s. ř. nebo z. ř. s. vždy je třeba brát jako přední hledisko pro rozhodování nejlepší zájem dítěte, neboť úkolem soudu v řízení o předběžném opatření ve věcech péče soudu o nezletilé je primárně chránit nejlepší zájem nezletilého dítěte.

1.2 Nejlepší zájem dítěte

Mezinárodní i vnitrostátní předpisy uznávají zvláštní právní postavení dítěte. Smyslem a účelem je chránit život a vývoj dítěte v případech, kdy nepostačuje ponechat jeho ochranu v rámci rodičovské odpovědnosti.

Podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte: „*Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnymi orgány.*“⁹

Tento článek zakotvuje povinnost brát nejlepší zájem dítěte jako přední hledisko při jakékoliv činnosti či rozhodování, které se týká dětí. Nezáleží proto, zda se děti či jejich zákonní zástupci tohoto ustanovení dovolávají či nikoliv. Veřejná moc musí sama aktivně plnit povinnosti vyplývající z čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte a současně zajistit, že toto ustanovení bude respektováno.¹⁰

Nejlepší zájem dítěte má trojí význam. Je současně hmotným právem, základním interpretačním principem a procesním právem.¹¹

⁹ Čl. 3 odst. 1 sdělení č. 104/1991 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2017, sp. zn. I. ÚS 1737/16, odstavec 51.

¹¹ DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ Kamila, *Úmluva o právech dítěte. Komentář*, Wolters Kluwer, 2021, [cit. 7. 8. 2023] Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X.

Výbor Organizace spojených národů pro práva dítěte (Committee on the Rights of the Child) definoval obsah konceptu nejlepšího zájmu dítěte jako práva dítěte na celostní rozvoj a na plné a účinné požívání všech základních práv a svobod garantovaných Úmluvou o právech dítěte.¹² Je zřejmé, že obsah nejlepšího zájmu dítěte je vymezen především na úrovni obecného principu. Obsahem nejlepšího zájmu dítěte je především vyhodnocení a posouzení dopadů přijímaného opatření na základní práva a svobody dítěte, které je tímto opatřením dotčeno, tj. právo dítěte na strukturovanou úvahu, která musí směřovat k takovému řešení, které dítěti umožní užívat a požívat všechna základní práva a svobody garantované Úmluvou o právech dítěte.¹³ V hmotně-právní rovině tak můžeme nejlepší zájem dítěte definovat jako právo dítěte na respektování, ochranu a zajištění rovnováhy mezi jeho jednotlivými základními právy a svobodami, jak jsou garantována Úmluvou o právech dítěte.

Z druhého významu nejlepšího zájmu dítěte vyplývá základní interpretační princip pro soudy a další orgány veřejné moci v případech, kdy se jejich činnost dotýká dětí. Při možnosti interpretovat právní předpis vícero způsoby, je třeba zvolit ten, který nejlépe naplňuje nejlepší zájem dítěte.¹⁴

Z třetího významu pojmu nejlepší zájem dítěte vyplývají procesní požadavky. Z odůvodnění rozhodnutí orgánu veřejné moci a soudu musí být zřejmé, že nejlepší zájem dítěte opravdu byl předním hlediskem při rozhodování, musí v něm být vyloženo, co považoval za nejlepší zájem dítěte, na základě jakých okolností k tomuto závěru dospěl, a případně jak byl nejlepší zájem dítěte poměřován s dalšími důležitými zájmy či právy dítěte.¹⁵

Koncept nejlepšího zájmu dítěte je flexibilní a adaptabilní. Měl by být přizpůsoben a definován vždy individuálně s ohledem na specifickou situaci, v níž se dítě, jehož se věc týká, nachází. Tato pozornost by měla být věnována jeho osobním poměrům, situaci a potřebám.¹⁶

Zájem dítěte je neurčitý právní pojem. V mezinárodních dokumentech je vyjádřen pouze jako hodnotové východisko. Jeho aplikace může být někdy sporná, zejména s ohledem na kolizi zájmu dítěte se zájmy ostatních osob. V Úmluvě o právech dítěte není žádná hierarchie nebo pořadí důležitosti práv dítěte, všechna práva dítěte stanovená v Úmluvě jsou v jeho zájmu

---

¹² DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ Kamila, *Úmluva o právech dítěte. Komentář*, Wolters Kluwer, 2021, [cit. 7. 8. 2023] Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517Xz.

¹³ DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ Kamila, *Úmluva o právech dítěte. Komentář*, Wolters Kluwer, 2021, [cit. 7. 8. 2023] Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X.

¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2017, sp. zn. I. ÚS 1737/16, odstavec 54.

¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2017, sp. zn. I. ÚS 1737/16, odstavec 55.

¹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16, odstavec 30.

a žádné mu nelze odepřít nebo nadřadit jiným.¹⁷ Posouzení nejlepšího zájmu dítěte v sobě zahrnuje zejména vyhodnocení dotčených částí zájmů dítěte a posouzení jejich významu pro situaci dítěte ve vzájemných souvislostech.¹⁸ Při procesu posuzování je třeba zohlednit názory dítěte, identitu dítěte, ochranu rodinného prostředí a udržování vztahů, péči, ochranu a bezpečí dítěte, zranitelnost dítěte, právo dítěte na zdraví, právo dítěte na vzdělání a další.¹⁹ Zvážení těchto faktorů by nám mělo dát dostatek podkladů a informací na vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a naplnění tak požadavku Úmluvy o právech dítěte.

Nejlepší zájem dítěte je předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí. Soud a další orgány veřejné moci vždy musí vyhodnotit a posoudit, co je v nejlepším zájmu dítěte a jednat při své činnosti tak, aby dítě mohlo užívat všechna práva a svobody garantované Úmluvou o právech dítěte.

2 Předběžná opatření podle občanského soudního řádu

V o. s. ř. se můžeme setkat s institutem předběžného opatření pro dobu před zahájením řízení²⁰ a po zahájení řízení ve věci samé²¹. V případech potřeby předběžné úpravy poměrů dítěte přichází v úvahu využití předběžného opatření k uložení placení výživného v nezbytné míře podle § 76 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a uložení, aby někdo něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel podle § 76 odst. 1 písm. e) o. s. ř. zejména v souvislosti s prozatímní úpravou výchovy a styku s dítětem. Z formulace ustanovení § 76 o. s. ř. je zřejmé, že se jedná o demonstrativní výčet povinností, které lze předběžným opatřením uložit. Zákon uvádí pouze některé příklady, nicméně nevylučuje vydat jiná než zákonem vyjmenovaná. Je proto možné vydat předběžné opatření nejrůznějšího obsahu, což často vede k nejednotnosti soudní praxe.

2.1 Příslušnost soudu

K nařízení předběžného opatření je příslušný soud, který je příslušný k řízení o věci, nestanoví-li zákon jinak.²² Co se příslušnosti týká, předběžné opatření následuje návrh na zahájení řízení, neboť není logické, aby jeden soud byl příslušný k rozhodnutí o rychlém

---

¹⁷ Committee on the Rights of the Child, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, paragraph 1), UN Doc. CRC/C/GC/14, 29 May 2013, s. 3.

¹⁸ WESTPHALOVÁ, Lenka, ŠÍNOVÁ, Renáta, *Nejlepší zájem dítěte*, Právník 12/2019, Ústav státu a práva AV ČR, 2019, [cit. 4. 1. 2024]. Dostupné na www.ilaw.cas.cz

¹⁹ Committee on the Rights of the Child, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, paragraph 1), UN Doc. CRC/C/GC/14, 29 May 2013, s. 13, bod 4.

²⁰ § 74 a násl. o. s. ř.

²¹ § 102 o. s. ř.

²² § 74 odst. 3 o. s. ř.

prozatímním opatření, a jiný rozhodoval o navazujícím návrhu ve věci samé. Věcná příslušnost proto bude řídit ustanovením § 9 o. s. ř., pokud zákon nestanoví jinak. V případech úpravy poměrů dítěte to budou okresní soudy.

Místní příslušnost se řídí ustanoveními §85 o. s. ř. ve spojení s § 467 a § 4 odst. 2 z. ř. s. Místně příslušným soudem ve věcech péče soudu o nezletilé je v souladu s § 467 z. ř. s. obecný soud nezletilého. Podle § 85 o. s. ř. ve spojení s § 4 z. ř. s. je obecným soudem nezletilého soud, v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů nebo rozhodnutí soudu své bydliště. Ustanovení § 80 o. z. definuje pojem bydliště jako místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale. V případě nezletilého není rozhodující jeho vůle, ale vůle rodičů (popř. bydliště může být dáno rozhodnutím soudu nebo jinými rozhodujícími skutečnostmi).

Bydliště nezletilého v první řadě určuje dohoda rodičů, a to buď výslovná, nebo konkludentní. V takovém případě však musí být z okolností případu a chování rodičů zřejmý konsenzus. Za místo bydliště nezletilého proto nelze považovat místo, kam se jeden rodič s nezletilým odstěhoval bez výslovného či konkludentního souhlasu druhého rodiče. Akceptuje-li druhý rodič po delší dobu odlišné bydliště nezletilého, neprotestuje proti němu, považuje se jeho jednání za konkludentní souhlas se změnou bydliště nezletilého.

O rozhodnutí soudu, kterým je určeno bydliště nezletilého se jedná např. v případě sporu rodičů o bydliště nezletilého nebo svěřeni dítěte do pěstounské péče podle § 958 o. z. Jinou skutečností, na základě níž je určeno bydliště nezletilého, je např. situace, kdy jeden z rodičů je společně s nezletilým vykázan druhým rodičem z domu, a je proto nucen najít si jiné bydliště (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 19 Co 387/2011).

Místní příslušnost soudu se řídí zásadou *perpetuatio fori*. Tzn., že pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení.²³ V poměrech nezletilých dětí takto určená příslušnost soudu trvá až do zletilosti dítěte. Pokud je řízení již vedeno u určitého okresního soudu, i v případě, že nezletilý změní v průběhu řízení své bydliště, místně příslušným zůstane okresní soud, který řízení zahájil a vede tak spis o nezletilém. V případě podání nového návrhu k soudu určeného podle nového bydliště nezletilého, vysloví takový soud podle § 105 odst. 2 o. s. ř. svou místní nepřislušnost. Místně příslušný soud však může v souladu s § 5 z. ř. s. v případě, že se změní okolnosti, podle níž se posuzuje místní příslušnost, přenést svoji příslušnost na jiný soud, je-li to v zájmu nezletilého. Jestliže s tím soud, na něhož byla příslušnost přenesena, nesouhlasí, postoupí věc

---

²³ § 11 odst. 1 o. s. ř.

k rozhodnutí svému nadřízenému soudu.²⁴ Tímto rozhodnutím je vázán i soud, který příslušnost přenesl. Účelem této úpravy je, aby o záležitostech nezletilého rozhodoval soud, který si o něm může v rámci svého obvodu zjistit nejvíce informací, čímž se současně zajišťuje rychlost a hospodárnost řízení. Mohou však existovat okolnosti, pro které je v zájmu dítěte místní příslušnost nepostoupit. Je proto třeba rovněž posoudit např. jak dlouho je u okresního soudu veden spis, jak moc je obeznámen s projednávanou věcí, zda nezletilý nadále nemá vazby v původním bydlišti, např. zde navštěvuje školu, mimoškolní aktivity atd. Příkladem, kdy se místní příslušnost spíše postupovat nebude je, když se nezletilý s rodičem stěhuje v blízkosti hranice obvodu původního soudu a současně vazby nezletilého, školní zařízení a další nadále zůstává v původním obvodu.

Procesní předpis počítá i se situací, kdy je třeba urychleně řešit poměry nezletilého, jehož příslušný soud není znám nebo nemůže včas zakročit. V takovém případě zakročí soud, v jehož obvodu se nezletilý zdržuje. Jakmile je to však možné, postoupí věc soudu příslušnému.²⁵ O takové případy půjde zejména v případě nalezených nebo odložených dětí, nicméně v takových případech se pro míru ohrožení nezletilého užije spíše předběžné opatření podle z. ř. s.

Pokud je návrh na vydání předběžného opatření podán k věcně či místně nepřislušnému soudu, soud postupuje shodně jako v řízení ve věci samé podle § 104a o. s. ř. (věcná příslušnost) a § 105 o. s. ř. (místní příslušnost). Ustanovení § 74 až § 77 o. s. ř. postup soudu v řízení o předběžném opatření neupravují v plném rozsahu, nicméně ze systematického uspořádání o. s. ř. lze dovodit, že pro řízení upravená v části druhé se plně použijí ustanovení části první a přiměřeně ustanovení dalších částí o. s. ř. To platí pouze tehdy, pokud to zákon nevyklučuje a pouze v rozsahu potřebném k dosažení účelu sledovaného institutem předběžného opatření (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 800/2011).

Věcně nepřislušný soud nemůže předběžné opatření nařídit. Oproti tomu místně nepřislušný soud může, ale účastník řízení může uplatnit námitku místní nepřislušnosti soudu podle § 105 odst. 1 věty třetí o. s. ř.²⁶

S problematikou místní příslušnosti souvisí rovněž zastoupení nezletilého kolizním opatrovníkem. Jak je již uvedeno výše, místní příslušnost soudu se určuje podle bydliště nezletilého, jež je v souladu s § 80 o. z. a § 4 odst. 2 z. ř. s. zpravidla spojen s faktickým

---

²⁴ § 5 věta druhá z. ř. s.

²⁵ § 467 odst. 2 z. ř. s.

²⁶ SVOBODA, Karel., SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří., DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2021, s. s. 365, [cit. 25. 1. 2024]. Dostupné z: www.beck-online.cz

pobytem nezletilého. Oproti tomu místní příslušnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, resp. obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jako kolizního opatrovníka je dána § 61 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Toto ustanovení stanovuje obecné pravidlo, že místní příslušnost dítěte se řídí místem trvalého pobytu nezletilého. Odlišnost určení místní příslušnosti soudu a procesního opatrovníka nezletilého představovala v praxi problémy, neboť se stávalo, že kolizním opatrovníkem byl jmenován orgán sociálně – právní ochrany dětí, jehož obvod mohl být několik desítek či stovek kilometrů vzdálený od faktického bydliště nezletilého. Pro takového kolizního opatrovníka bylo značně komplikované řádně zastupovat nezletilého. Tuto situaci vyřešila novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb., která upravila možnost rozhodnutí soudu jmenovat opatrovníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí odlišně od místně příslušného podle evidenčního pobytu. I v takovém případě soud zvažuje zájem dítěte, zejména s ohledem na to, jak dlouho jmenovaný opatrovník podle místa trvalého pobytu vede spis nezletilého, jak je obeznámen s věcí, jak spolupracuje s rodinou atd. V případě, že k takovému rozhodnutí nedojde a řízení probíhá u soudu v jiném obvodu, může jmenovaný opatrovník požádat obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu je věc projednávána, o zastoupení dítěte a postoupit mu spisovou dokumentaci spolu se svým stanoviskem. Dožádaný obecní úřad obce je povinen vyhovět.²⁷ Zůstává ovšem otázka, jak moc je takové zastoupení v zájmu nezletilého dítěte.

O návrhu na nařízení předběžného opatření rozhoduje předseda senátu, v případech, kdy má ve věci samé rozhodovat senát. V případech úpravy poměrů dítěte v prvním stupni rozhoduje samosoudce.²⁸

Účastníci řízení jsou navrhovatel a ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu.²⁹ Z toho vyplývá, že návrh na nařízení předběžného opatření před zahájením řízení nemůže podat orgán sociálně-právní ochrany dětí. Pokud současně neprobíhá řízení ve věci samé, ve kterém by byl orgán sociálně-právní ochrany dětí jmenován kolizním opatrovníkem dítěte, není aktivně legitimován k podání návrhu na předběžné opatření podle § 76 a násl. o. s. ř. To odpovídá povaze a rozdílnosti užití předběžných opatření podle o. s. ř. a z. ř. s., kde je orgán sociálně-právní ochrany dětí nejčastějším navrhovatelem.

Z výše uvedeného vyplývá, že věcně příslušné budou zpravidla okresní soudy (vyjma předběžných opatření nařízených v průběhu řízení u krajského soudu), místně příslušným bude

---

²⁷ § 62 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ § 75 odst. 1 ve spojení s § 36d odst. 2 o. s. ř.

²⁹ § 74 odst. 2 o. s. ř.

soud, v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů (popř. rozhodnutí soudu či jiných okolností) své bydliště. Řízení ve věcech nezletilých trvá od zahájení řízení až do zletilosti dítěte, změní-li se v průběhu řízení okolnosti, podle kterých se určuje zejména místní příslušnost, nemá to vliv na místní příslušnost soudu určené v době zahájení řízení. Soud však může v takovém případě přenést svou místní příslušnost na jiný soud, pokud je to v zájmu nezletilého. V případě návrhu na předběžné opatření by soudy měly vždy zvážit míru ohrožení zájmu nezletilého dítěte, resp. v případě podání návrhu místě nepříslušnému soudu by měl soud vždy vzít v potaz nezbytnost zásahu, a případně vydat v souladu § 467 odst. 2 z. ř. s. předběžné opatření, než postoupí spis místně příslušnému. Postupování spisu v zásadě trvá v řádu dnů až týdnů (obzvláště za situace, kdy o příslušnosti musí rozhodovat nadřízený soud). Nutnost neodkladného zásahu mohla být tímto postupem zmařena.

2.2 Předpoklady pro nařízení předběžných opatření

Ve věcech péče soudu o nezletilé, mohou být nařízena předběžná opatření na návrh i bez návrhu. Diferenčním hlediskem je, zda řízení ve věci samé lze zahájit pouze na návrh nebo i bez něj. Obecně platí, že lze-li zahájit řízení i bez návrhu, lze nařídit bez návrhu i předběžné opatření.³⁰

Návrh na předběžné opatření musí obsahovat obecné náležitosti podání v souladu s § 42 odst. 4 o. s. ř. (kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje³¹). Kromě obecných náležitostí musí být vylíčeny rozhodné skutečnosti důvodu předběžného opatření.

Obecnými důvody pro nařízení předběžného opatření jsou: potřeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků; a obava, že by provedení výkonu rozhodnutí bylo ohroženo.³² Z důvodu potřeby prozatímní úpravy se lze domáhat vydání předběžného opatření nejrůznějšího obsahu, přičemž povinnosti, které lze předběžným opatřením uložit, jsou upraveny v § 76 odst. 1 o. s. ř. V případech předběžných opatření upravující poměry dítěte se bude jednat zejména o případy, kdy je potřeba prozatímní úpravy poměrů účastníků. Navrhovatel má tak povinnost prokázat potřebu zatímní úpravy poměrů dítěte a současně osvědčit skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení povinnosti předběžným opatřením. O důvodech zatímní úpravy musí navrhovatel soud přesvědčit (s ohledem na neprovádění důkazů soudem). V návrhu tak musí vždy prokázat alespoň jeden ze dvou důvodů nutnosti zatímní úpravy, tzn., že je tu potřeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků nebo, že

---

³⁰ § 12 odst. 1 z. ř. s.

³¹ § 42 odst. 4 o. s. ř.

³² § 74 odst. 1 o. s. ř.

existuje obava, že by provedení výkonu rozhodnutí bylo ohroženo. U ostatních skutečností postačí, budou-li osvědčeny, tj. aby se jevíly pravděpodobnými.³³

Základním hlediskem předběžného opatření je ochrana toho, kdo o jeho vydání žádá. Zároveň musí být respektována ústavní pravidla ochrany toho, vůči komu předběžné opatření směřuje.³⁴ Nicméně ochrana toho, vůči komu předběžné opatření má směřovat, nemůže dosáhnout takové míry, aby prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů druhé strany.³⁵

K charakteru předběžného opatření náleží mimo jiné jeho dočasnost, z toho důvodu zásah do práv předběžným opatřením dotčeného účastníka musí být přiměřený navrhovatelem osvědčenému porušení jeho práv a právem chráněných zájmů. Přiměřená musí být i eventuální újma vzniklá z předběžného opatření dotčenému účastníku.³⁶

Podle ustanovení § 75a o. s. ř.: „*Návrh na předběžné opatření, který neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý, a jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení, předseda senátu (samosoudce) odmítne. Ustanovení § 43 o. s. ř. se nepoužije.*“³⁷ Z výše uvedeného vyplývá, že v případě návrhu na nařízení předběžného opatření, jehož vady brání pokračování v řízení, soud nebude postupovat shodně jako u návrhu na zahájení řízení ve věci samé. Soud nebude vyzývat navrhovatele k odstranění vad podání. S ohledem na krátkou zákonem stanovenou lhůtu pro rozhodnutí, vadný návrh odmítne. Proti tomuto rozhodnutí je odvolání přípustné. Účastníkům se však obecně vyplatí podat nový bezvadný návrh, o kterém zpravidla soud prvního stupně rozhodne rychleji než odvolací soud o podaném odvolání proti odmítavému rozhodnutí.

2.3 Složení jistoty

Jistota představuje finanční částku, kterou navrhovatel skládá k soudu k zajištění nároku na náhradu škody nebo jiné újmy, která může vzniknout následkem předběžného opatření, a to buď účastníkům řízení, nebo třetím osobám.³⁸

U předběžných opatření, která může soud nařídit i bez návrhu, ve věci ochrany proti domácímu násilí a ve věci výživného, se nevyžaduje složení jistoty.³⁹ Rovněž se sem zařadí předběžné opatření, jímž je nezletilé dítě umístěno mimo péči rodičů nebo péči osoby dítěti

³³ KOTRADY, Pavel, *Některé aspekty úpravy styku předběžnými opatřeními soudu (1.)*, PaR – Právo a rodina Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz

³⁴ Vyjádřena v článku 90 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. března 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 7. 1996, sp. zn. 3 Cmo 818/95.

³⁷ § 75a o. s. ř.

³⁸ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád: Praktický komentář*. Wolters Kluwer, 2016, [cit. 25. 3. 2024]. Dostupné z: www.aspi.cz

³⁹ § 12 odst. 3 z. ř. s.

příbuzné nebo blízké, jelikož návrhovátelem takového předběžného opatření může být výlučně orgán sociálně-právní ochrany dětí.⁴⁰

S tímto ustanovením se pojí aplikační nesrovnalosti. Problém v aplikační praxi se týká předběžných opatření ve významných otázkách týkajících se dítěte, na nichž se rodiče nemohou shodnout (zejména otázky bydliště, školského zařízení apod.) Z ustanovení § 468 odst. 1 z. ř. s. vyplývá, že řízení ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodiče nedohodnout lze zahájit jen na návrh zákonného zástupce. Jestliže zákonodárce jasně určil, že o určitých otázkách má být rozhodnuto v meritu věci pouze na návrh, je zřejmé, že v těchto řízeních soud bude vydávat předběžné opatření rovněž pouze na návrh.⁴¹ Pokud například jeden rodič přemístí nezletilé dítě z místa jeho bydliště, druhý rodič může takovou situaci řešit jak návrhem podle § 466 písm. j) z. ř. s. (řízení ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodič nemohou dohodnout), tak i návrhem na předběžné opatření podle § 466 písm. b) z. ř. s. („obecné“ řízení ve věcech péče o nezletilé). V souladu s ustanovením § 468 odst. 1 z. ř. s. ve spojení s § 12 ods. 3 z. ř. s. by tak v prvním případě návrhovátelem tížila povinnost složit jistotu, ale v druhém nikoli. Skutkové okolnosti jsou přitom víceméně stejné, a je pak otázkou, proč by postup soudů měl být odlišný.

K otázce složení jistoty se vyjadřoval i Ústavní soud. V usnesení ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS 3887/19 se Ústavní soud vyslovil k povinnosti složit jistotu v řízeních ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout podle § 466 písm. j) z. ř. s. V dané věci Ústavní soud dovodil, že nelze kategoricky vyloučit, že takové řízení bude mít za následek vznik škody nebo jiné újmy druhého z rodičů nebo nezletilého dítěte. Kromě toho platí, že povinnost složit jistotu na účastníky řízení působí v tom směru, aby nezatěžovali soudy nedůvodnými návrhy na nařízení předběžného opatření, nebo aby se pokusili nalézt vzájemnou shodu.⁴² Ústavní soud rovněž dovodil, že v daném řízení jde o spor mezi rodiči, a ačkoli je v zájmu dítěte, aby byl tento spor rozhodnut, zákonodárce v případě těchto sporů neshledal takovou míru veřejného zájmu, která by opodstatňovala zásahy státu do výkonu rodičovské odpovědnosti z moci úřední. Takové odlišení od jiných řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je z důvodu, že míra ohrožení zájmů nezletilého dítěte při přetrvávajícím sporu rodičů je výrazně nižší, než je tomu např. v řízení ve věcech péče o nezletilé dítě, jeho výživy, styku s rodiči apod.⁴³ Ústavní soud proto neshledal, že by povinnost složit jistotu k zajištění náhrady

---

⁴⁰ § 454 odst. 1 z. ř. s.

⁴¹ ŠÍNOVÁ, Renáta, *Obtíže s výkladem některých ustanovení z. ř. s. v praxi*. Buletin advokacie 3/2023, 27 s. [cit. 14. 8. 2023]. Dostupné na www.aspi.cz

⁴² Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS. 3887/19, odstavce 29.

⁴³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS. 3887/19, bod 27.

škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, byla v rozporu s právem na soudní ochranu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že valná většina předběžných opatření ve věci péče soudu o nezletilé bude osvobozena od povinnosti platit jistoty (předběžná opatření ve věcech péče, styku, výživného apod.), povinnost zaplatit jistotu bude navrhovatele tížit zejména právě v řízeních ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout (zejm. bydliště nezletilého, školské zařízení a další). Nejednotnost v právní úpravě v praxi zakládá problémy a nejednotnost rozhodování ohledně uložení či neuložení povinnosti složit jistotu. Dle názoru autorky práce je třeba posuzovat návrh materiálně podle obsahu. Domáhali se rodič vydání předběžného opatření, které je obsahově návrhem ve věcech pro nezletilé dítě významných (zejména navrácení do bydliště), měla by ho tížit povinnost složit jistotu i v případě, že se této úpravy domáhá v rámci řízení např. o péči o nezletilého.

2.4 Rozhodování soudu o předběžném opatření

Podle ustanovení § 75c odst. 1 věta první o. s. ř. „(...) *předseda senátu nařídí usnesením předběžné opatření, jestliže bude prokázáno, že je třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků, nebo je tu obava, že by výkon rozhodnutí byl ohrožen, a jestliže budou alespoň osvědčeny skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení povinnosti předběžným opatřením.*“⁴⁴ O návrhu soud rozhoduje bez nařízeného jednání, aniž by prováděl dokazování. Soud při rozhodování vychází pouze z v návrhu uvedených skutečností a listin přiložených navrhovatelem,⁴⁵ popř. z obsahu spisu nařizuje-li předběžné opatření po zahájení řízení podle § 102 o. s. ř., tedy po zahájení řízení ve věci samé.

O návrhu na předběžné opatření je soud povinen rozhodnout bezodkladně. To znamená, že předseda senátu (samosoudce) by měl o návrhu rozhodnout zásadně bez jakéhokoliv odkladu. Výjimkou z této zásady je situace, kdy není nebezpečí z prodlení, pak rozhoduje nejpozději do 7 dnů od podání návrhu.⁴⁶ Povinnost rychlého projednání se vztahuje nejen na soudy nalézací, ale přiměřeně i na soudy odvolací, které jsou rovněž povinny rozhodovat bezodkladně či s největším urychlením, jinak by byl popřen smysl zákona a institutu předběžného opatření.⁴⁷

Předběžným opatřením podle o. s. ř. může být účastníku uloženo zejména, aby platil výživné; poskytl alespoň část pracovní odměny, jde-li o trvání pracovního poměru

⁴⁴ § 75c odst. 1 věta druhá o. s. ř.

⁴⁵ SVOBODA, Karel., SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří., DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2021, 384 s., [cit. 25. 1. 2024]. Dostupné z: www.beck-online.cz

⁴⁶ § 75c odst. 2 o. s. ř.

⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. IV. ÚS 736/17.

a navrhovatel ze závažných důvodů nepracuje; složil peněžitou částku nebo věc do úschovy u soudu; nenakládal s určitými věcmi nebo právy; nebo něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.⁴⁸ Jak z formulace vyplývá, jedná se o demonstrativní výčet, a zákon nevylučuje vydání jakýchkoli jiných předběžných opatření. S ohledem na téma práce budou blíže rozvedena předběžná opatření, kterými je účastníku uloženo, aby platil výživné, něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.

Při nařízení předběžného opatření, předseda senátu uloží navrhovateli, aby ve lhůtě, kterou mu určí, podal u soudu návrh na zahájení řízení. Může také stanovit, že předběžné opatření bude trvat jen po určenou dobu.⁴⁹ Přičemž předběžné opatření, jímž má být účastníku uloženo, aby odevzdal dítě do péče druhého z rodičů nebo do péče osoby dítěti příbuzné nebo blízké, určí soud na nezbytně nutnou dobu v délce nepřesahující 3 měsíce od jeho vykonatelnosti (k tomu více viz kapitola 4. 2. 4 Trvání předběžného opatření). Předběžné opatření je institut dočasný, a nelze tak připustit, aby na základě předběžného opatření byla práva dotčených osob upravena dlouhodobě nebo dokonce trvale. V usnesení o vydání předběžného opatření soud navrhovateli uloží, aby ve lhůtě určené soudem podal návrh na zahájení řízení ve věci samé, čímž zajistí, že spor mezi účastníky bude v budoucnu definitivně vyřešen rozhodnutím ve věci samé. Toto pravidlo platí pouze pro sporná řízení. Ve věcech, které lze zahájit i bez návrhu (podle z. ř. s.) se neuplatní.⁵⁰ V takovém případě soud zahájí řízení ve věci samé, a to i bez návrhu z úřední povinnosti.

Pokud účastník ve lhůtě stanovené soudem nepodá návrh na zahájení řízení ve věci samé, předběžné opatření zanikne.⁵¹ Stejně tak pokud uplynula určená doba, po kterou mělo trvat.⁵² Předběžné opatření rovněž zanikne, nebylo-li návrhu ve věci samé vyhověno⁵³, či naopak vyhověno bylo a uplynulo patnáct dní od vykonatelnosti rozhodnutí ve věci samé⁵⁴. V těchto případech předběžné opatření zaniká, aniž by o nich soud vydával jakékoli rozhodnutí. Nastane tak zejména v případech, kdy předběžné opatření splnilo svůj účel a další vedení řízení již není potřebné. Může však nastat situace, kdy předběžné opatření bylo napadeno odvoláním, ale mezitím zaniklo z jiného důvodu (zejména z důvodu meritorního rozhodnutí ve věci). Odvolací

---

⁴⁸ § 76 odst. 1 o. s. ř.

⁴⁹ § 76 odst. 3 o. s. ř.

⁵⁰ JIRSA, Jaromír, BERAN, Vladimír, HAVLÍČEK, Karel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, MOTTL, Tomáš, PALKO, Daniel, PETR, Bohuslav, TREBATICKÝ, Peter, VACKOVÁ, Monika, VANČUROVÁ, Kateřina, VOJTEK, Petr, DOLEŽAL, Marek, LICHOVNÍK, Tomáš, SEDLÁK, Viktor, *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář.*, Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023] Dostupné z: www.aspi.cz ISSN 2336-517X

⁵¹ § 77 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

⁵² § 77 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

⁵³ § 77 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

⁵⁴ § 77 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

soud odvolání odmítne a současně určí, zda bylo předběžné opatření nezákonné, pokud by byly splněny podmínky pro jeho zrušení podle § 220a odst. 1 o. s. ř. (v tomu více viz kapitola 3. 9 Odvolání).

Ke zrušení nařízeného předběžného opatření dojde, pokud pominuly důvody, pro které bylo nařízeno, nebo pokud návrhovač ve stanovené lhůtě nesložil doplatek jistoty.⁵⁵ O zrušení rozhoduje předseda senátu (samosoudce) na návrh nebo i bez návrhu.

Vše výše uvedené podtrhuje charakter předběžného opatření jako dočasného institutu ochrany práv dítěte. Tomu odpovídá rychlost rozhodování, omezené lhůty trvání, dočasný charakter, omezené dokazování a další. Předběžné opatření obecně nenahrazuje konečné rozhodnutí ve věci samé. Nicméně řízení ve věcech péče soudu o nezletilé má natolik specifický charakter, že zasáhnout předběžným opatřením do péče či styku rodiče s nezletilým fakticky často determinuje konečné rozhodnutí ve věci. Zpravidla určení podílu na osobní péči o nezletilé dítě každému z rodičů, ovlivňuje (nikoli určuje) rozhodnutí v meritu. Zejména s ohledem na to, že si dítě na určité uspořádání zvykne a současně lze dospět k závěru, zda takové uspořádání účastníkům vyhovuje, či nikoli. Rovněž není v zájmu nezletilého po uvyknutí si na určité uspořádání jej v krátkém časovém horizontu opět měnit. Rozhodující je nejlepší zájem dítěte, ale rovněž důsledné zkoumání podmínek nařízení předběžného opatření a vyhýbání se nadužívání tohoto institutu soudy. Ze své praxe na odvolacím soudu se setkávám s případy, kdy odvolací soud ruší nařízené předběžné opatření pro nesplnění podmínek pro jeho vydání. Předběžné opatření se často užívá k nastavení jakýchsi dočasných pravidel do rozhodnutí soudu v meritu věci, resp. nastavení jistoty vztahů do rozhodnutí soudu, popř. utvrzení dohody mezi účastníky (zejména z důvodu, že předběžné opatření je na rozdíl od mimosoudní dohody vykonatelné). Nutno poukázat, že to není účelem předběžného opatření. Předběžné opatření má řešit až nejzávažnější případy neshody rodičů, které ohrožují práva a oprávněné zájmy dítěte. Řízení ve věcech péče soudu o nezletilé jsou velmi citlivá a emočně vypjatá řízení, kdy by se soud měl (ve spolupráci s pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí, mediátorů i např. zástupců rodičů) snažit o dosažení smírného řešení, vydávání předběžných opatření v případech, kdy to není nezbytně nutné, dochází spíše k rozdmýchávání sporů, nikoli k jejich řešení. Rovněž účastníci by se měli vždy snažit o smírné řešení sporu.

2.5 Předběžná opatření ve věcech výchovy dítěte

Právo dítěte na péči obou rodičů zakotvuje čl. 7 odst. 1 sdělení č. 104/1991 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění

---

⁵⁵ § 77 odst. 2 o. s. ř.

pozdějších předpisů (dále jen „Úmluva o právech dítěte“), rovněž čl. 32 odst. 4 usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“). Současně rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům.⁵⁶ Je vždy třeba vycházet z premisy, že na péči o dítě mají zásadně stejné právo oba rodiče, a tomuto právu odpovídá zájem a právo dítěte být s oběma rodiči.⁵⁷

Tento typ předběžného opatření má své využití např. v případě předání do péče budoucím osvojitelům, pěstounské péče nebo v případě ohrožení dítěte. Zejména za situace, kdy pečující rodič svou péči zanedbává, ale nejsou splněny podmínky pro nařízení předběžného opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. V souladu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3200/20 nelze nařídit předběžné opatření podle o. s. ř., jsou-li splněny podmínky pro nařízení předběžného opatření podle § 452 a násl. z. ř. s.⁵⁸

Závažnost takového zásahu je zřejmá i z míry procesní ochrany práv rodičů a dětí, která odpovídá ochraně § 452 a násl. z. ř. s., neboť pro předběžná opatření, jímž má být účastník uložen, aby odevzdal dítě do péče druhému z rodičů nebo do péče osoby dítěti příbuzné nebo blízké, se použijí ustanovení z. ř. s. o trvání a prodloužení doby trvání předběžného opatření, která platí i pro předběžná opatření podle § 452 a násl. z. ř. s.

Nutno podotknout, že předběžným opatřením nelze „svěřit nezletilého do péče“. To je možné pouze rozhodnutím ve věci samé. Předběžným opatřením lze uložit povinnost odevzdat dítě či strpět péči jiné osobě (srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2023 sp. zn. 126 Co 75/2023).

K nařízení předběžných opatření týkající se výchovy by však mělo být přistupováno velmi obezřetně, neboť takovým předběžným opatřením dojde k omezení (byť dočasně) práv rodiče i dítěte, a to bez řádně provedeného dokazování, které by prokázalo, zda je tento zásah přiměřený, odpovídající okolnostem a zájmu nezletilého. Ostatně v případě každého rozhodování předběžným opatřením týkajícím se výchovy dítěte se de facto determinuje rozhodnutí ve věci samé.

2.6 Předběžná opatření ve věcech vyživovací povinnosti

Vyživovací povinnost vychází z § 910 a násl. o. z. Předběžným opatřením nelze zvýšit či snížit výživné, pouze uložit povinnost platit výživné v nezbytné míře podle

---

⁵⁶ § 865 odst. 1 věta první o. z.

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13.

⁵⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. IV. ÚS 3200/20.

§ 76 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Smyslem tohoto ustanovení je řešení situace, kdy neexistuje žádné rozhodnutí o výživném a některý z rodičů neplní svou vyživovací povinnost, v důsledku čehož dochází ke zhoršení situace nezletilého.⁵⁹ Nelze využít předběžného opatření na případy, kdy se v důsledku tvrzené změny poměrů navrhovatel snaží, před novým rozhodnutím soudu ve věci samé, dosáhnout soudem snížení již dříve stanoveného výživného. Pokud se povinný rodič bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho zvláště nepříznivé následku, může navrhopat odložení případného výkonu rozhodnutí.

Nejčastěji se tato povinnost ukládá na základě návrhu jednoho z rodičů, výjimečně na návrh jiné osoby, která o dítě pečuje, orgánu sociálně – právní ochrany dětí, nebo i bez návrhu v situaci, kdy rodič (povinná osoba) neplatí žádné výživné a zároveň nejsou splněny předpoklady, aby za něj výživné platil stát.⁶⁰

Je třeba rozlišovat výživné stanovené předběžným opatřením podle § 76 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a výživné podle § 910 a násl. o. z. Výživné předků a potomku podle § 910 o. z. vychází z předpokladu, že oprávněná osoba není schopna se sama žít. Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněné osoby a její majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Podle § 915 odst. 1 o. z. životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Z toho plyne, že smyslem ustanovení o vyživovací povinnosti mezi předky a potomky obsažené v občanském zákoníku je zajistit zásadně shodnou životní úroveň rodičů a dítěte. Oproti tomu výživné podle § 76 odst. 1 písm. a) o. s. ř. má být poskytnuto v nezbytné míře. Má pouze subsidiární povahu a má řešit akutní absenci hmotného zabezpečení dítěte (srov. usnesení Okresního soudu ve Zlíně ze dne 10. 9. 2015, sp. zn. 19 Nc 301/2015).

Účel předběžného opatření týkající se vyživovací povinnosti je zajištění výživného v nezbytné míře, neslouží k zvýšení či snížení výživného, toho lze dosáhnout pouze meritorním rozhodnutím v rámci řádného civilního řízení, po řádném dokazování poměrů rodičů a nezletilého. Předběžné opatření týkající se vyživovací povinnosti má za účel zajistit nezbytnou výživu pro nezletilé dítě.

---

⁵⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3706/14.

⁶⁰ JIRSA, Jaromír, BERAN, Vladimír, HAVLÍČEK, Karel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, MOTTL, Tomáš, PALKO, Daniel, PETR, Bohuslav, TREBATICKÝ, Peter, VACKOVÁ, Monika, VANČUROVÁ, Kateřina, VOJTEK, Petr, DOLEŽAL, Marek, LICHOVNÍK, Tomáš, SEDLÁK, Viktor, *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář.*, Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz ISSN 2336-517X

2.7 Předběžná opatření ve věcech styku dítěte s rodičem či jinou osobou

Ustanovení § 888 o. z. stanoví, že dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže.⁶¹

Při rozhodování ve věcech péče soudu o nezletilé je nutné užití takové interpretace účelu předběžného opatření, která odpovídá čl. 32 odst. 4 Listiny a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Nejedná se proto o minimální míru ochrany základních práv. Vychází se z premisy, že právem obou rodičů je v zásadě stejnou měrou o dítě pečovat a podílet se na jeho výchově, přičemž výchova přítomností či příkladem, je obecně známo, nejúčinnější výchovnou metodou. Tomuto právu rodiče koresponduje i právo dítěte na péči obou rodičů. Současně je nutno mít na zřeteli, že jakákoliv deformace vztahu rodič-dítě v důsledku odcizení, je v pozdější době jen těžko napravitelná (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 618/05).

Vydání předběžného opatření nebrání ani již vydané předběžné opatření. S ohledem na délku řízení, je možné vydat další (nové) předběžné opatření, které lépe vystihuje ochranu základního práva.⁶²

K podání návrhu na předběžné opatření dochází zpravidla za situace, kdy rodiče nejsou schopni se shodnout na pravidelném kontaktu dítěte s nepečujícím rodičem a zároveň neexistuje pravomocné a vymahatelné rozhodnutí soudu, které by závazně upravovalo rozsah styku dítěte s rodičem. S ohledem na délku soudního řízení, existuje nebezpečí, že dojde k přetrhání vztahu dítěte s nepečujícím rodičem v důsledku neprobíhajícího styku v řádu měsíců, čemuž má zabránit právě institut předběžného opatření. Zpravidla však nebudou splněny podmínky pro nařízení předběžného opatření v případě, že se nepečující rodič s nezletilým stýká (byť nepravidelně) pouze na základě pocitu nedostatečného rozsahu styku. Vždy je třeba posuzovat jedinečnost případu.

V souladu s § 927 o. z. mají právo se s dítětem stýkat i osoby příbuzné s dítětem, ať blízké či vzdáleně, jakož i osoby dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu.⁶³ Taková osoba se pak může domáhat styku i prostřednictvím předběžného opatření. V praxi se jedná zejména o prarodiče dítěte, nicméně takovou osobou může být např. i bývalý partner rodiče, který s nezletilým dlouhodobě vedl společnou domácnost. Obecným

---

⁶¹ § 888 věta první o. z.

⁶² Nález Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 618/05.

⁶³ § 927 vět první o. z.

zájmem dítěte je vytváření a zachování blízkých vztahů s dalšími členy rodiny, mít ve svém blízkém okolí více příbuzných osob, se kterými má citový vztah.

Při rozhodování o rozsahu styku dítěte s dalšími příbuznými je třeba pečlivě zvažovat nejlepší zájem dítěte, který může být oslaben i z důvodu existence napětí, konfliktů či vyhrocených vztahů mezi rodiči dítěte a příbuznými. Rovněž rozsah styku dalších příbuzných s dítětem nemůže být rozsáhlejší či postaven na roveň styku rodičů s dítětem a je nutno vzít v úvahu i vztahy dítěte se všemi dalšími příbuznými.⁶⁴

V praxi se bude jednat o případy, kdy návrh podá osoba usilující o úpravu styku s dítětem. Nicméně teoreticky návrh za dítě mohou podat i jeho zákonní zástupci, avšak z logiky věci vyplývá, že taková situace v praxi spíše nenastane, neboť je zřejmé, že souhlasí-li zákonní zástupci dítěte se stykem s danou osobou, není nutno se toho domáhat soudní cestou. Rovněž je nutno vzít v úvahu, že osobou příbuznou či blízkou dítěti nelze jakýmkoli způsobem ke styku nutit, neboť v souladu s § 927 o. z. k úpravě styku je nutný její souhlas.

I v případě těchto předběžných opatření je nutná zdrženlivost soudu. Předběžné opatření upravující styk nezletilého s rodičem či jinou osobou má místo zejména v případech, kdy takový styk absentuje či je naprosto nedostatečný. V případech, kdy se rodič s dítětem stýká, byť nepravidelně či z jeho pohledu nedostatečně není samo o sobě důvodem pro nařízení předběžného opatření. I v těchto případech je nutné prokázat potřebu zatímní úpravy předběžným opatřením.

2.8 Předběžné opatření ve věcech pro nezletilého významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout

Řízení ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nich se rodiče nemohou dohodnout v souladu s § 466 z. ř. s. ve spojení s § 468 odst. 1 z. ř. s. je řízením návrhovým. Předběžné opatření lze proto vydat pouze na návrh a současně s jeho podáním je navrhovatel povinen složit jistotu ve výši 10 000 Kč (viz podkapitola 2. 3 Složení jistoty). Za významnou záležitost se v souladu s § 877 odst. 2 o. z. považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělávání nebo pracovního uplatnění.

K nařízení takového předběžného opatření je rovněž nutno přistupovat rezervovaně, neboť v zásadě o záležitostech pro nezletilého významných je možné rozhodnout až po provedeném dokazování ve věci samé. Je vyloučeno, aby předběžným opatřením bylo prakticky rozhodnuto ve věci samé, k čemuž zpravidla např. při rozhodování o školním zařízení dochází.

---

⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. II. ÚS 395/22.

Důvodem pro takové předběžné opatření je např. situace, kdy by pro neshodu rodičů nezletilý ocitl bez školního zařízení, a byla tak porušena zákonná povinnost školní docházky.

3 Předběžné opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních

Z ustanovení § 1 odst. 3 a 4 z. ř. s. vyplývá subsidiární použití úpravy obsažené v o. s. ř., proto i v řízeních upravených v z. ř. s. lze nařídit předběžné opatření na návrh účastníka před zahájením řízení za podmínek stanovených v § 74 odst. 1 o. s. ř. i po zahájení řízení za podmínek uvedených v § 102 o. s. ř.⁶⁵ Pro nařízení předběžného opatření, pro jeho trvání a zánik se v řízení upravených v z. ř. s. použije úprava v § 74 až 77a o. s. ř. s výjimkami uvedenými v § 12 z. ř. s.

Podle § 12 z. ř. s. lze nařídit předběžné opatření i bez návrhu v řízeních, které lze zahájit bez návrhu. V případě, že soud rozhodne o nařízení předběžného opatření z moci úřední, musí zároveň zahájit řízení ve věci samé, neboť účelem předběžného opatření je zatímní úprava poměrů nebo poskytnutí ochranu ohroženým právům do doby, než bude rozhodnuto ve věci samé.

S ohledem na téma rigorózní práce, bude následně rozebrán pododdíl 1 oddílu 5 z. ř. s., který zakotvuje zvláštní ustanovení o předběžné úpravě poměrů dítěte. Institut předběžného opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. je institutem výjimečným, „krajním“, určeným k řešení nejzávažnějších situací nezletilých dětí. Vážnost tohoto institutu podtrhuje i Ústavní soud, který se k předběžným opatřením upravující poměry dítěte opakovaně vyjadřuje (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. II. ÚS 2872/16; usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 1393/17). V usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017 sp. zn. I. ÚS 1393/17 Ústavní soud konstatoval: *„Pokud jde o rozhodnutí obecných soudů o předběžných opatřeních, na jejichž základě dochází k zatímní úpravě výchovných poměrů nezletilých dětí (srov. např. usnesení sp. zn. II. ÚS 1710/16 ze dne 9. 8. 2016 či usnesení sp. zn. II. ÚS 2872/16 ze dne 6. 9. 2016), jako tomu je i v nyní projednávaném případě, jejich ústavní konformitu je nadto nezbytné hodnotit i prizmatem ústavněprávních kritérií, která Ústavní soud vymezil ve své judikatuře v rámci přezkumu rozhodnutí obecných soudů týkající se této problematiky (srov. např. nálezy sp. zn. III. ÚS 1206/09 ze dne 23. 2. 2010, nálezy sp. zn. I. ÚS 266/10 ze dne 18. 8. 2010 či nálezy sp. zn. I. ÚS 2903/14 ze dne 12. 5. 2015). V rámci tohoto*

---

⁶⁵ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních* 2. vydání, C. H. Beck, 2020, 3 s., ISBN 978-80-7400-788-0.

přezkumu Ústavní soud vždy posuzuje, zda řízení před soudy bylo konáno a přijatá opatření byla činěna v nejlepším zájmu nezletilého dítěte (ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte).“⁶⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že jakákoli činnost soudu musí být v souladu s nejlepším zájmem dítěte, tím spíše v institutu tak mimořádným jako je předběžné opatření.

3.1 Důvody nařízení předběžného opatření podle § 452 z. ř. s.

Úprava předběžných opatření podle § 452 z. ř. s. a následující navazuje na hmotněprávní úpravu zakotvenou v § 924 o. z. podle něhož *„ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má o ně pečovat, anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen, soud upraví předběžně poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu; rozhodnutí soudu nepřekáží, pokud dítě není řádně zastoupeno.“*⁶⁷

Z těchto důvodů shodně uvedených v § 452 odst. 1 z. ř. s. soud předběžným opatřením nařídí, aby dítě bylo umístěno ve vhodném prostředí, které v usnesení označí.⁶⁸ Využití předběžného opatření podle § 452 a následujících z. ř. s. je krajním řešením poměrů dítěte, před kterým mají přednost všechny jiné právní možnosti, které má orgán sociálně- právní ochrany dětí k dispozici (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2022 sp. zn. III. ÚS 3146/21).⁶⁹ Již v roce 2010 Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 2244/09 vyslovil, že při rozhodování o předběžném opatření podle § 76a odst. 1 občanského soudního řádu (aktuálně úprava v § 452 z. ř. s.) je zájem dítěte nejvyšším imperativem. Vazba mezi rodičem a dítětem je jedním z prvořadých předpokladů vývoje lidského jedince a porušení této nejpřirozenější lidské vazby je zákonem umožněno pouze v případech absolutní absence péče či její naprosté nedostatečnosti a pouze tehdy, je-li dítě ohroženo bezprostředně.⁷⁰ Z tohoto názoru Ústavního soudu je zřejmé, že důvody předběžného opatření podle § 452 z. ř. s. (nedostatek řádné péče a ohrožení nebo narušení života, normálního vývoje nebo jiného důležitého zájmu dítěte) musí být naplněny zároveň. První důvod (nedostatek řádné péče) charakterizuje závadnou situaci v dosavadním prostředí dítěte a druhý (ohrožení nebo narušení života, normálního vývoje nebo jiného důležitého zájmu dítěte) identifikuje negativní následek, který již vůči dítěti nastal nebo který hrozí.⁷¹ Pokud by o dítě bylo pečováno nikoli řádně, ale přesto nehrozí, že by zájem dítěte

---

⁶⁶ usnesení Ústavního soudu ze dne 29. června 2017 sp. zn. I. ÚS 1393/17, odstavec 30.

⁶⁷ § 924 o. z.

⁶⁸ § 452 odst. 1 z. ř. s.

⁶⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2022 sp. zn. III. ÚS 3146/21.

⁷⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010 sp. zn. IV. ÚS 2244/09.

⁷¹ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, str. 967, ISBN 978-80-7400-788-0.

byl narušen, vydání předběžného opatření by bylo v rozporu se zásadou zdrženlivosti k zásahům do přirozeného prostředí dítěte.

Autoři Svoboda a kol. ve svém komentáři k z. ř. s. definují nedostatek řádné péče jako „*situace, kdy péče o dítě trpí tak zásadními nedostatky, že je v zájmu dítěte, aby bylo ihned a bez dalšího případného opatření odňato z dosavadní péče (zpravidla u rodiče) a předáno do péče někoho jiného.*“⁷² Péče o dítě se podle § 858 o. z. rozumí péče o zdraví dítěte, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, ochrana dítěte, udržování osobního styku s dítětem, zajišťování jeho výchovy a vzdělání, určení místa bydliště, zastupování a spravování jeho jmění.⁷³ Nedostatek řádné péče je objektivním kritériem a soud, který rozhoduje o nařízení předběžného opatření, nezkoumá důvody, pro které nedostatek péče nastal.

Důvod zachování života není třeba blíže vysvětlovat. Potřeba zachovat normální vývoj dítěte odráží právo dítěte na zachování prostředí, ve kterém se může rozvíjet tak, aby využilo svých fyzických, rozumových i ostatních schopností a později se s ohledem na ně přiměřeně začlenilo do sociálních a pracovních vztahů.⁷⁴ Příkladem, kdy normální vývoj dítěte je narušen, je situace, kdy rodiče neposílají dlouhodobě dítě do školy, nebo rodiče, kteří vedou dítě k drobné pouliční kriminalitě, prostituci apod.

Jiným důležitým zájmem se rozumí jiná srovnatelná potřeba dítěte, jejíž ohrožení nebo narušení by pro dítě mělo srovnatelný negativní následek jako zásah do jeho práva na život a na normální vývoj.⁷⁵ V praxi tato formulace bude působit potíže, lze si však představit např. situaci, kdy pečující rodič úmyslně izoluje nezletilého od druhého rodiče, vyvolává v něm úzkostné stavy, které vedou až k duševní poruše.

S ohledem na mimořádnost předběžného opatření, tím spíše předběžných opatření podle § 452 a násl. z. ř. s., se musí jednat o akutní situace, ve kterých je nezletilý vážně a bezprostředně ohrožen na životě, zdraví či vývoji.

3.2 Pojem vhodné prostředí

Co znamená *vhodné prostředí*, vymezuje v § 452 odst. 2 věta první z. ř. s. jako „(...) *výchovné prostředí u osoby nebo zařízení způsobilé zajistit nezletilému řádnou péči s ohledem na jeho fyzický a duševní stav, jakož i rozumovou vyspělost a umožnit realizaci případných*

---

⁷² SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, 968 s., ISBN 978-80-7400-788-0.

⁷³ § 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, 970 s., ISBN 978-80-7400-788-0.

⁷⁵ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, 970 s., ISBN 978-80-7400-788-0.

*jiných opatření stanovených předběžným opatřením.*⁷⁶ Na prvním místě by mělo jít vždy o osoby dítěti blízké nebo příbuzné, jež jsou schopny vykonávat péči o dítě. Pokud není vhodná osoba blízká či příbuzná dítěti, může soud podpůrně vycházet ze seznamu vhodných prostředí podle Sdělení Ministerstva spravedlnosti, kterým se stanoví seznam vhodných prostředí pro umístování nezletilých dětí, které se ocitly bez jakékoliv péče nebo je-li jejich život nebo příznivý vývoj vážně ohrožen nebo narušen.⁷⁷ Seznam vhodných prostředí je pro soudy nezávazný a mohou nezletilé umístit i do jiného vhodného prostředí, nicméně ohledně zařízení uvedených v seznamu soudy nemají důvod pochybovat o tom, že vyjmenovaná zařízení poskytují dětem odpovídající péči.⁷⁸ Nutno podotknout, že tato zařízení by se měla využít až subsidiárně v případě, kdy nelze dítě umístit do péče osoby příbuzné nebo blízké, ani do pěstounské péče.

3.3 Svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu předběžným opatřením

Podle § 452 odst. 2 věta druhá z. ř. s. lze předběžným opatřením podle § 452 odst. 1 z. ř. s. svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu, po kterou rodič nemůže dítě ze závažných důvodů vychovávat, nebo po jejímž uplynutí lze dítě svěřit do péče před osvojením, dát souhlas rodiče s osvojením či rozhodnout o tom, že není třeba souhlasu rodiče k osvojení.⁷⁹ Pěstounskou péči na přechodnou dobu upravuje § 27a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Tato formulace ustanovení § 452 odst. 2 věta druhá z. ř. s. spíše nasvědčuje tomu, že dané předběžné opatření lze vydat pouze za splnění podmínek vymezených v § 452 odst. 1 z. ř. s., tedy ocitlo-li se dítě v nedostatku řádné péče nebo jsou-li jeho život, normální vývoj nebo jiný důležitý zájem ohroženy nebo narušeny.

Autoři Svoboda a kol. vyjadřují ve svém komentáři k z. ř. s., že popsany odkaz na § 452 odst. 1 z. ř. s. má pouze ten význam, že nestanoví-li zákon jinak, řídí se předběžné opatření o svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu ustanoveními § 452 a násl. z. ř. s. Důvody pro vydání tohoto předběžného opatření jsou buď přechodná nemožnost rodiče se o dítě řádně postarat; neproběhnutí doby, po jejímž uplynutí může matka dát souhlas

---

⁷⁶ § 452 odst. 2 věta první z. ř. s.

⁷⁷ Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. srpna 2008, č. j. 258/2007- LO-SP/96, kterým se stanoví seznam vhodných prostředí pro umístování nezletilých dětí, které se ocitly bez jakékoliv péče nebo je-li jejich život nebo příznivý vývoj vážně ohrožen nebo narušen v řízení podle § 76a odst. 1 zákona č. 295/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: [verze B-2008-5 SIS.pub \(justice.cz\)](#)

⁷⁸ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, str. 966, ISBN 978-80-7400-788-0.

⁷⁹ § 452 odst. 2 věta druhá z. ř. s.

s osvojením, nebo po kterou rodič může odvolat souhlas s osvojením, případně dosud neskončené řízení o tom, že souhlasu rodičů s osvojením dítěte není třeba, jak je vymezuje § 452 odst. 2 a § 27a odst. 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.⁸⁰

Dle názoru autorky práce se jedná o kumulativní naplnění důvodů pro nařízení předběžného opatření, kterým se svěřuje dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu. Resp. v případě, že soud rozhoduje o předběžném opatření ve stavu nedostatku řádné péče o dítě, nebo v případě, že je život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem ohrožen, soud přistoupí ke svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu v situacích stanovených v § 452 odst. 2 věta druhá z. ř. s., po přechodnou dobu, po kterou nemůže rodič dítě ze závažných důvodů vychovávat (např. hospitalizace rodiče v nemocnici, drogová závislost rodiče apod.), nebo se jedná o překlenovací období od narození dítěte do doby, kdy lze dítě svěřit do stabilního prostředí (typicky do péče osvojitelů). Pokud je totiž soudu už v době nařizování předběžného opatření zřejmé, že se nebude jednat pouze o dočasný (přechodný) stav dítěte, není svěřeni do péče přechodných pěstounů nejvhodnějším prostředkem řešení situace dítěte, neboť pěstounská péče na přechodnou dobu nikdy není konečným řešením věci s ohledem na omezenou dobu trvání jednoho roku. Samozřejmě vždy záleží na konkrétních okolnostech případu.

S účinností od 1. 1. 2025 se za vhodné prostředí pro děti mladší 3 let rozumí pouze péče fyzické osoby.⁸¹ Touto novelou se ještě posílí význam pěstounské péče na přechodnou dobu, neboť to znamená zákaz umístování nejmenších dětí do kojeneckých ústavů.

Pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávají osoby zapsané v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Tuto evidenci vede krajský úřad a zařazuje zde osoby na základě jejich žádosti a odborného posouzení, zda mají předpoklady pro výkon takové péče o dítě, a to zejména z hlediska krátkodobosti takové péče a péče o dítě krátce po jeho narození.⁸² Institut pěstounské péče na přechodnou dobu tak umožňuje dítěti vyrůstat v náhradním rodinném prostředí u proškolených pěstounů, aby se, byť krátkodobě, vyhnulo umístění do institucionální péče.

K problematice pěstounské péče na přechodnou dobu je nutno podotknout, že nařízení předběžného opatření v praxi neznamená „pouze“ vyřešení záležitosti dítěte, ale rovněž na

---

⁸⁰ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, str. 971, ISBN 978-80-7400-788-0.

⁸¹ § 452 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném od 1. 1. 2025.

⁸² § 27a odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

právním titulu k dítěti závisí pěstounům nárok na příslušné státní dávky (zejm. příspěvek na úhradu potřeb dítěte). V případě různých vad rozhodnutí (např. opomenutí prodloužení předběžného opatření, či prodlevy při rozhodování o místní příslušnosti a absence předběžného opatření v případě již faktické péče pěstouna o dítě), kdy následek se nezdá v praxi tak závažný, protože o nezletilého je fakticky postaráno, pěstouni ztrácí nárok na výplatu dávek. Může tak nastat situace, kdy v důsledku nesprávného postupu soudu, pěstoun ztratí nárok na příspěvek na dítě, které má fakticky v péči. Je proto potřebná důslednost soudu při rozhodování o těchto předběžných opatření a vědomí praktických důsledků rozhodnutí.

3.4 Řízení o předběžném opatření

K rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření je příslušný obecný soud navrhovatele, kterým je zpravidla orgán sociálně – právní ochrany dětí.⁸³ Místně příslušný bude soud, v jehož obvodu má orgán sociálně-právní ochrany dětí sídlo. Zpravidla se bude jednat současně i obecný soud nezletilého podle § 4 odst. 2 z. ř. s.⁸⁴ S ohledem na rozšíření aktivní legitimity k podání návrhu na nařízení předběžného opatření (viz kapitola 3.5 Aktivní legitimity) mohou nastat obtížné situace, kdy bude rozhodovat soud, který s nezletilým nemá takřka nic společného, ale v jehož obvodu má navrhovatel bydliště. Takový soud by po vydání předběžného opatření měl postoupit věc místně příslušnému soudu k řízení ve věci samé.

3.5 Aktivní legitimity

Ustanovení § 454 odst. 1 z. ř. s. stanoví: „*Návrh na předběžné opatření, jímž má být nařízeno umístění dítěte mimo péči rodičů nebo péči osoby dítěti příbuzné nebo blízké, může podat jen orgán sociálně-právní ochrany dětí.*“⁸⁵ Upřesnění, která předběžná opatření může navrhovat orgán sociálně-právní ochrany dítěte, přinesla novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb.⁸⁶ účinná od 1. 1. 2022, tedy předběžná opatření, jímž má být nařízeno umístění dítěte mimo péči rodičů nebo péči osoby dítěti příbuzné nebo blízké. Z důvodové zprávy vyplývá, že předběžné opatření podle z. ř. s. představuje krajní a zcela zásadní zásah do práv dítěte a jeho rodičů, kterým dochází k úplnému vytržení dítěte z přirozeného prostředí. Proto by mělo být k tomuto předběžnému opatření přistupováno pouze v mimořádných situacích ohrožení dítěte, kdy nelze péči o něj zajistit v jeho rodině. Mimořádnosti takového zásahu pak

---

⁸³ § 453 odst. 1 ve spojení s § 454 odst. 1 z. ř. s.

⁸⁴ MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav, KUČERA, František aj., *Zákon o zvláštních řízeních soudních, Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*, Nakladatelství Leges, Praha 2016, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X.

⁸⁵ § 454 odst. 1 z. ř. s.

⁸⁶ Zákon č. 363/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

odpovídá omezená aktivní legitimace k podání příslušného návrhu, která má rovněž plnit regulační funkci k uplatnění mimořádného procesního postupu.⁸⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí a soud je odpovědný za to, že dítě bude v cizím prostředí. Nutno podotknout, že některé subjekty, které mohou plnit roli orgánu sociálně-právní ochrany dětí, nemají způsobilost být účastníkem řízení (např. úřady obce), proto jim zákon výslovně založením aktivní legitimace způsobilost být účastníkem přiznává ve smyslu § 19 o. s. ř.

Nicméně takto vymezená aktivní legitimace nevylučuje podání návrhu na nařízení předběžného opatření jinou osobou, než orgánu sociálně-právní ochrany dětí, a to v případě, že se nejedná o návrh podle § 454 odst. 1 z. ř. s. Návrh na předběžné opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. může tak podat např. rodič, osoba dítěti příbuzná či blízká a navrhopat svěřeni do své péče či péče jiné takové osoby. Popřípadě může nařídit předběžné opatření i soud *ex offio* bez návrhu.

3.6 Náležitosti návrhu

V souladu s ustanovením § 454 odst. 2 věta první z. ř. s. návrh na předběžné opatření musí obsahovat, kromě obecných náležitostí návrhu podle § 42 odst. 4 o. s. ř., jméno nezletilého, jména, bydliště a povolání ostatních účastníků řízení, jsou-li navrhovateli známa, vylíčení rozhodujících skutečností odůvodňující nařízení předběžného opatření, označení osoby, které má být dítě předáno do péče.⁸⁸ Z vyjádření zákona plyne, že neuvedení údaje o povolání a bydlišti některého z účastníků není náležitostí, která by mohla vést k odmítnutí návrhu. Navrhovatel v takovém případě musí odůvodnit, proč mu takové údaje nejsou dostupné.⁸⁹

Neobsahuje-li návrh všechny náležitosti, a pro tyto vady není možné o návrhu rozhodnout ve lhůtě k tomu stanovené, soud návrh odmítne.⁹⁰ Je-li navrhovatelem orgán sociálně-právní ochrany dítěte, nebudou s návrhem obvykle obtíže, jelikož orgán sociálně-právní ochrany dětí, má profesionální zázemí umožňující kvalifikovaný sepis návrhu. Podá-li však návrh jiná osoba, soud se musí zabývat tím, zda dítě skutečně není ohroženo, a dospěje-li k závěru, že je ohroženo, musí tomu přizpůsobit další postup, zejména aktivovat příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, i přesto, že pro nesplnění náležitostí návrh na předběžné opatření odmítne.

---

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., dostupná na: [orig2.sqw \(psp.cz\)](https://www.psp.cz/orig2.sqw)

⁸⁸ § 454 odst. 2 z. ř. s.

⁸⁹ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, str. 982, ISBN 978-80-7400-788-0.

⁹⁰ § 454 odst. 2 z. ř. s.

Popř. s ohledem na rozšíření aktivní legitimace (viz kapitola 3. 5 Aktivní legitimace) by mohl nařídit předběžné opatření i bez návrhu.

3.7 Rozhodnutí

Soud rozhoduje o návrhu bezodkladně. Pokud soud rozhodne po uplynutí 24 hodin od zahájení řízení, uvede v odůvodnění rozhodnutí skutečnosti, pro které nebylo možné rozhodnout dříve.⁹¹ Z toho vyplývá, že o nařízení předběžného opatření je třeba rozhodnout bezodkladně, ihned, v řádu hodin. Jen výjimečně, existují-li objektivní důvody (např. potřeba zjistit názor nezletilého), pro které nelze rozhodnout bezodkladně, je možné rozhodnout později.⁹² S účinností od 1. 1. 2022 byla z tohoto ustanovení vypuštěna pevná lhůta pro rozhodnutí o návrhu v trvání 24 hodin od jeho podání. Lhůta 24 hodin je nyní pouze podpůrná.

O návrhu na předběžné opatření rozhoduje soud usnesením, bez nařízení jednání. Nutno podotknout, že zákonodárce výslovně nestanovil, že soud rozhoduje bez jednání, ačkoli jistě není sporu o tom, že s ohledem na krátkou lhůtu k rozhodnutí, bude soud zpravidla rozhodovat bez nařízení jednání. K závěru, že pro rozhodnutí nemusí soud nařizovat jednání, dospějeme výkladem § 1 z. ř. s. a podpůrně § 75c odst. 3 o. s. ř. Soud bude vycházet především z obsahu spisu, listinných důkazů a tvrzení navrhovatele. Není vyloučeno, aby soud svolal jiný soudní rok a při něm například sám provedl místní šetření či zjistil názor dítěte.⁹³

Usnesení o nařízení předběžného opatření je vykonatelné vydáním, není-li určen pozdější okamžik. Jeho výrok je závazný pro každého.⁹⁴ Soud je povinen se postarat bezprostředně po nařízení předběžného opatření o jeho výkon, proto je vykonatelnost vázána na vydání předběžného opatření. S ohledem na možnost podat návrh na předběžné opatření jinou osobou než orgánem sociálně – právní ochrany dětí, může být okamžik vykonatelnosti odsunut, aby se umožnilo dotčeným osobám splnit povinnost dobrovolně.

Od vykonatelnosti rozhodnutí počíná běžet tříměsíční doba trvání předběžného opatření. Jde o lhůtu počítanou v měsících, takže (v souladu s § 57 o. s. ř.) skončí uplynutím dne, který se shoduje svým označením se dnem, kdy došlo k vykonatelnosti usnesení. Soud musí zahájit

---

⁹¹ § 456 z. ř. s.

⁹² JIRSA, Jaromír, DERÉOVÁ, Alena, DOLEŽAL, Marek, HAVLÍČEK, Karel, CHARVÁT, Pavel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, KOVÁŘOVÁ, Daniela, LICHOVNÍK, Tomáš, MÁDR, Jaroslav, MOTTL, Tomáš, NOVOTNÁ, Alena, PETR, Bohuslav, PRUDÍKOVÁ, Dana, SEDLÁK, Viktor a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář., Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517.

⁹³ JIRSA, Jaromír, DERÉOVÁ, Alena, DOLEŽAL, Marek, HAVLÍČEK, Karel, CHARVÁT, Pavel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, KOVÁŘOVÁ, Daniela, LICHOVNÍK, Tomáš, MÁDR, Jaroslav, MOTTL, Tomáš, NOVOTNÁ, Alena, PETR, Bohuslav, PRUDÍKOVÁ, Dana, SEDLÁK, Viktor a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář., Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517.

⁹⁴ § 457 z. ř. s.

do tří měsíců od vykonatelnosti předběžného opatření řízení ve věci samé, jinak předběžné opatření nelze prodloužit a uplynutím doby zanikne. Bylo-li zahájeno řízení ve věci samé, může soud prodloužit dobu trvání předběžného opatření tak, aby celková doba trvání předběžného opatření nepřesáhla 6 měsíců od jeho vykonatelnosti.⁹⁵ Výjimečně lze opakovaně prodloužit předběžné opatření na nezbytně nutnou dobu v délce nepřesahující 3 měsíce, a to jen tehdy, nebylo-li z vážných důvodů a objektivních příčin možné v této době skončit důkazní řízení ve věci samé.⁹⁶ Tato situace může nastat například v případech, kdy začnou rodiče, kterým bylo dítě odebráno obstruovat, nedostaví se k nařízenému jednání, neposkytnou součinnost znalci nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí apod.⁹⁷ Důvody pro které může být výjimečně předběžné opatření prodlouženo nad šest měsíců, nesmějí být na straně soudu a musejí být skutečně vážné. Celková doba trvání předběžného opatření nesmí přesáhnout jeden rok. Po uplynutí této doby účinky předběžného opatření ze zákona zaniknou.⁹⁸

Ohledně délky trvání předběžného opatření, jímž dochází k odnětí dítěte z péče rodičů, je vždy nutno brát na zřetel, že se jedná o zcela zásadní zásah do práva rodičů i dítěte na rodinný život, a musí být vždy považováno za krajní řešení nedostatečné péče rodičů o dítě. Jedná se o zásah dočasný, který je doprovázen snahou příslušných orgánů veřejné moci napomoci co nejrychlejšímu sloučení rodiny (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2015, sp. zn. I. ÚS 2903/14).

Předběžné opatření podle §452 a násl. z. ř. s. musí být chápáno jako krátkodobé provizorium, a po zahájení řízení ve věci musí obecné soudy postupovat tak, aby řízení mohlo být co nejdříve ukončeno meritorním rozhodnutím. Po celou dobu trvání jsou pak soudy povinny zkoumat naplnění podmínek předběžného opatření, nelze předběžné opatření jen mechanicky prodloužovat. Předběžné opatření nemůže být dlouhodobým rozhodnutím právě s ohledem na omezené užití všech procesních práv účastníků, omezené dokazování. Nikdy by nemělo (ani de facto) nahrazovat meritorní rozhodnutí ve věci.

---

⁹⁵ § 460 odst. 1 z. ř. s.

⁹⁶ § 460 odst. 1 z. ř. s.

⁹⁷ JIRSA, Jaromír, DERÉOVÁ, Alena, DOLEŽAL, Marek, HAVLÍČEK, Karel, CHARVÁT, Pavel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, KOVÁŘOVÁ, Daniela, LICHOVNÍK, Tomáš, MÁDR, Jaroslav, MOTTL, Tomáš, NOVOTNÁ, Alena, PETR, Bohuslav, PRUDÍKOVÁ, Dana, SEDLÁK, Viktor a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář., Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517.

⁹⁸ § 460 odst. 1 z. ř. s.

3.8 Zrušení předběžného opatření

Předběžné opatření může soud zrušit na návrh rodiče nezletilého, orgánu sociálně-právní ochrany dětí a procesního opatrovníka dítěte, ale i bez návrhu.⁹⁹ O takovém návrhu soud rozhoduje bezodkladně, není-li to ze závažných důvodů možné, nejpozději do 7 dnů. Rovněž rozhoduje bez nařízení jednání, ale může svolat jiný soudní rok.

Skutečnosti, které mají být důvodem pro zrušení předběžného opatření, musí být prokázány, nikoli pouze osvědčeny. Tzn., že navrhovatel musí v návrhu soud věrohodně přesvědčit, že důvody pro nařízení předběžného opatření pominuly, zejména listinnými důkazy, odbornými vyjádřeními, znaleckými posudky, místním ohledáním a další. Pokud soud návrh zamítne, předběžné opatření zůstává v platnosti, a navrhovatel může opakovat návrh až po uplynutí 14 dnů od právní moci rozhodnutí, neuvede-li v něm jiné důvody.¹⁰⁰ Proti rozhodnutí o návrhu na zrušení předběžného opatření je odvolání přípustné. Pro navrhovatele je však výhodnější opakovat návrh po uplynutí 14denní lhůty než čekat na rozhodnutí o odvolání.

3.9 Odvolání

Pro odvolací řízení platí obecná úprava odvolání uvedena v § 28 z. ř. s. a části čtvrté, hlava první o. s. ř. Odvolání se v souladu § 204 věta první o. s. ř. podává do 15 dnů od doručení usnesení, proti kterému směřuje, u soudu, který rozhodnutí vydal.¹⁰¹ Ustanovení § 463 z. ř. s. míří na situace, kdy účastník podá odvolání k soudu, který je příslušný rozhodnout o definitivní úpravě poměrů k dítěti podle § 467 z. ř. s. V takovém případě je lhůta zachována a odvolání nemůže být odmítnuto pro opožděnost.

Usnesení o nařízení předběžného opatření je vykonatelné vydáním, proto podání odvolání nemá vliv na vykonatelnost usnesení. O odvolání odvolací soud rozhoduje zpravidla bez jednání.¹⁰² Ustanovení § 465 z. ř. s. stanovuje 15denní lhůtu od podání odvolání pro předložení věci soudem prvního stupně soudu odvolacímu, a 7denní lhůtu pro rozhodnutí o odvolání.

Může nastat situace, kdy odvoláním napadené předběžné opatření pozbude účinku před rozhodnutím odvolacího soudu, a např. z důvodu uplynutí stanové doby platnosti nebo vlivem meritorního rozhodnutí ve věci.

V takovém případě odvolací soud podle 218 písm. c) o. s. ř. odvolání odmítne. Ustanovení § 220a o. s. ř. stanoví, že: „*Odmítne-li odvolací soud odvolání z důvodu, že*

---

⁹⁹ § 462 odst. 1 z. ř. s.

¹⁰⁰ § 462 odst. 1 z. ř. s.

¹⁰¹ § 204 odst. 1 o. s. ř.

¹⁰² § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.

*napadené usnesení o předběžném opatření pozbylo účinků, zaniklo nebo bylo zrušeno podle § 77 odst. 2, současně určí, že bylo nezákonné, byl-li by jinak dán důvod pro jeho zrušení“.*¹⁰³

Odvolací soud tak současně s odmítnutím odvolání vyslovuje zákonnost či nezákonnost předběžného opatření. Účelem je zajištění možnosti náhrady škody vůči státu v případě, že byla předběžným opatřením způsobena újma. Předpokladem takového nároku je totiž vyslovení nezákonnosti rozhodnutí, jímž měla být způsobena újma.¹⁰⁴

Odvolací soud tak provede přezkum zákonnosti napadeného předběžného opatření, resp. zda byly splněny podmínky pro vydání takového předběžného opatření. Pro takové rozhodnutí je rozhodný skutkový a právní stav v době vydání přezkoumávaného usnesení soudu prvního stupně. Následná změna v poměrech účastníků proto není rozhodná.

3.10 Výkon rozhodnutí

Výkon rozhodnutí předběžného opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. musí být s ohledem na jeho povahu proveden bezodkladně. Bezodkladný výkon rozhodnutí znamená v řádu několika hodin. Místně příslušným pro výkon rozhodnutí je soud, který předběžné opatření nařídil. Pokud byla věc postoupena po nařízení výkonu rozhodnutí příslušnému soudu podle § 467 z. ř. s., výkon rozhodnutí provede soud, kterému byla věc předána.¹⁰⁵ Takové případy budou však spíše výjimečné, zpravidla bude výkon rozhodnutí provádět soud, který předběžné opatření vydal. Příslušný soud proto rozhodne o návrhu na vydání předběžného opatření, a pokud jej nařídí, neprodleně zajistí jeho výkon. K výkonu rozhodnutí není třeba zvláštní návrh ze strany orgánu sociálně – právní ochrany dětí či jiného navrhovatele.

Rozhodnutí o předběžném opatření se účastníkům doručuje až při provedení jeho výkonu. Důvodem tohoto postupu je potřebný moment překvapení, aby nedošlo ke zmaření výkonu rozhodnutí (např. ukrytím dítěte, útekem apod.). S ohledem na účel předběžného opatření nebude soud vyzívat osobu ke splnění povinnosti (§ 501 z. ř. s.), ani se neužijí další instituty uvedené v § 503 z. ř. s. (mediace, navykací režim, dohled, ukládání pokud apod.).¹⁰⁶

Při výkonu rozhodnutí je s ohledem na dítě třeba postupovat citlivě, aby nedošlo k nepřijatelnému zásahu do psychického a citového vývoje dítěte nebo jinému neodůvodněnému zásahu do jeho práv.¹⁰⁷ Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 6. 9. 2011 sp. zn. II. ÚS 2546/10 judikoval: „*V případě, kdy se soudní spor týká nezletilých dětí, je třeba vždy*

---

¹⁰³ § 220a o. s. ř.

¹⁰⁴ § 8 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ § 498 z. ř. s.

¹⁰⁶ § 497 odst. 2 věta druhá z. ř. s.

¹⁰⁷ § 497 odst. 3 z. ř. s.

postupovat s ohledem na jejich ústavně chráněný zájem (srov. čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte). Odnětí dítěte z péče rodičů je nejzávažnějším zásahem do rodinného života, a je proto nezbytné, aby toto opatření, jakož i prostředky dané právními předpisy k jeho realizaci, byly správně interpretovány a následně aplikovány.

Vazba mezi rodičem a dítětem je jedním z prvořadých předpokladů zdárného vývoje dítěte. Pro rodiče a dítě je možnost být spolu základním prvkem rodinného života. Opatření, která jim v tom brání, představují zásah do práva na rodinný život (srov. čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod). Takový zásah ze strany státu je možný, jen je-li nezbytný a v souladu se zákonem; nezbytnost znamená, že zásah je založen na naléhavé společenské potřebě, která je přiměřená sledovanému legitimnímu cíli – ochraně zájmu dětí. Jde zejména o případy, kdy děti byly vystaveny násilí nebo špatnému zacházení, kdy byl zjištěn nedostatek citového zázemí nebo znepokojivý zdravotní stav u rodičů. Odnětí dítěte z péče matky tak představuje až nejkrajnější opatření, které lze uplatnit pouze v nejvážnějších případech, a musí se tedy opírat o dostatečně závažné argumenty motivované zájmem dítěte.“

K zajištění požadavku nejlepšího zájmu dítěte je nutná součinnost soudu provádějícího výkon rozhodnutí a orgánu sociálně - právní ochrany dětí (popř. dalších osob zúčastněných na výkonu rozhodnutí). Postup při výkonu rozhodnutí upravuje Instrukce Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 22. 12. 2015, č. j. 33/2023-OD- Org. Výkon rozhodnutí je vždy spojen s psychickou zátěží dítěte, je proto nutné dítě s ohledem na věk a rozumové schopnosti informovat o důvodech a krocích spojených s výkonem rozhodnutí způsobem, aby psychická zátěž dítěte byla co nejmenší. Zejména se nezletilému vysvětlí důvody, které vedly k přijatým opatřením, kam bude převezeno, případně mu budou zodpovězeny otázky, které k dané problematice nezletilý položí.¹⁰⁸ Umožní se mu vzít si věci osobní potřeby a věci zvláštní oblíbenosti (např. hračky), rozloučit se s rodiči nebo jinými osobami na základě přání dítěte, pokud to nevyklučují okolnosti. V případě potřeby orgán sociálně-právní ochrany dítěte zprostředkuje odbornou pomoc dítěti.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ § 497 odst. 4 z. ř. s.

¹⁰⁹ Instrukce Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 22. 12. 2015, č. j. 33/2013-OD- Org, kterou se mění Instrukce Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 5. 4. 2007 č. j. 142/2007-ODS- Org, kterou se upravuje postup při výkonu soudních rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé.[cit. 23. 1. 2024]. Dostupné na: [adb1cd1d-f3b7-e783-900f-e2f34fd233 \(mpsv.cz\)](https://adb1cd1d-f3b7-e783-900f-e2f34fd233@mpsv.cz)

Výkon předběžného opatření je závažným zásahem do života dítěte, je proto třeba vždy postupovat citlivě a ohledem na osobnost dítěte, za součinnosti orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.

4 Vztah mezi předběžnými opatřeními podle o. s. ř. a z. ř. s.

4.1 Historický exkurz

První rysy právní úpravy předběžného opatření se na našem území objevily již v tzv. obecném nebo rovněž josefínském soudním řádu (přijatý patentem ze dne 1. 5. 1781).¹¹⁰ Tento předpis upravoval tzv. zabezpečovací opatření. Používala se již před zahájením řízení či v jeho průběhu, jejich účinnost se omezovala na dobu trvání řízení.¹¹¹ Počátky moderního vývoje civilního práva procesního v českých zemích je spojeno s tzv. velkou procesní reformou, ke které došlo v polovině 90. let 19. století v bývalém Rakousku. Jejím nejdůležitějším předpisem byl zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, který byl při vzniku Československa recipován a na území Československa platil až do roku 1950.¹¹² Tvůrce tohoto zákona Franz Klein zavedl do civilního procesu zásadu veřejnosti, ústnosti, volného hodnocení důkazů a rovněž posílil roli soudce.

4.1.1 Právní úprava předběžných opatření po roce 1948

V roce 1948 byl přijat zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, který do civilního řízení přinesl významné změny. Dne 1. 1. 1951 vstoupil v účinnost zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, který vycházel z tzv. jednotného řízení, což znamenalo, že všechny druhy soudního procesu byly ovládány stejnými zásadami, v jejíž čele stála zásada materiální pravdy.¹¹³ Tento zákon nastoupil cestu deformace mnoha klasických institutů a zásad civilního procesu, a pod tlakem postupné dekonstrukce soudní ochrany subjektivních práv omezil právní úpravy civilního procesu v podstatě pouze na řízení týkající se ochrany práv fyzických osob. Nicméně tímto zákonem byla do právního řádu na našem území přijata úprava předběžných opatření (v § 219 až § 227 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních), tak jak je známe dnes.

---

¹¹⁰ HRNČIŘÍK, V. *Předběžná opatření v civilním řízení. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2016, 16 s., ISBN 978-80-7400-622-7.

¹¹¹ HRNČIŘÍK, V. *Předběžná opatření v civilním řízení. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2016, 17 s., ISBN 978-80-7400-622-7.

¹¹² DOBROVOLNÁ, E., DVOŘÁK, B., LAVICKÝ, P., PULKRÁBEK, Z., WINTEROVÁ, A., *Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze*, 2020, 11 s. [cit. 9. 8. 2023]. Dostupné na: [Věcný záměr civilního řádu soudního \(justice.cz\)](#)

¹¹³ DOBROVOLNÁ, E., DVOŘÁK, B., LAVICKÝ, P., PULKRÁBEK, Z., WINTEROVÁ, A., *Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze*, 2020, 12 s. [cit. 9. 8. 2023]. Dostupné na: [Věcný záměr civilního řádu soudního \(justice.cz\)](#)

Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, přijatý dne 4. 12. 1963, který nabyl účinnosti dne 1. dubna 1964, platí dodnes. O. s. ř. v roce 1963 v § 76 odst. 1 stanovil, že předběžným opatřením může soud uložit účastníku: aby platil výživné v nezbytné míře; odevzdal dítě do péče druhého z rodičů nebo do péče toho, koho označí soud.¹¹⁴ V posledním písmeni tohoto ustanovení je stanovena „zbytková klauzule“: aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.

4.1.2 Tzv. správní předběžná opatření

Již od dob první republiky bylo možné, aby k ochraně dítěte okamžitě zasáhl správně-policejní orgán. Zákon o rodině stanovoval: „*Jestliže je to naléhavě třeba, je národní výbor povinen učinit předběžně i takové opatření, o kterém má právo jinak rozhodnout pouze soud, jemuž to neprodleně oznámí; soud rozhodne dodatečně.*“¹¹⁵ Tato úprava byla blíže specifikována prováděcími předpisy, konkrétně vyhláškou č. 182/1991 Sb., o provedení zákona o sociálním zabezpečení, která v § 15 odst. 3 uváděla: „*Okresní úřad o rozhodnutí podle odstavce 1 neprodleně uvědomí soud s odůvodněným podnětem na úpravu výchovných poměrů dítěte.*“ Z tohoto ustanovení se vyvinula nezákonná praxe, kdy soud správní předběžné opatření pouze vzal na vědomí, přezkum byl ponechán správnímu řízení pouze po podaném odvolání.¹¹⁶

Úpravu správních předběžných opatření zrušil nálezem č. 72/1995 Sb. ze dne 28. 3. 1995 Ústavní soud. Ústavní soud ustanovení § 46 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, shledal v rozporu s Listinou základních práv a svobod¹¹⁷, která stanoví, že nezletilé děti mohou být odloučeny od rodičů proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.¹¹⁸ Jako reakce na tento nálezh bylo novelou č. 238/1995 Sb., vloženo do o. s. ř. ustanovení § 76a, které stanovilo: „*Ocitlo-li se nezletilé dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny, předseda senátu předběžným opatřením nařídí, aby bylo předáno do péče osoby, kterou v usnesení označí.*“¹¹⁹ Toto „rychlé“ předběžné opatření mohl soud nařídít pouze na návrh obce s rozšířenou působností a o návrhu musel soud rozhodnout bezodkladně, nejpozději do 24 hodin poté, co byl podán.

Vzhledem k tomu, že novela o. s. ř. provedená zákonem č. 238/1995 Sb., byla přijata velmi narychlo z důvodu zrušení ustanovení § 46 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině Ústavním

¹¹⁴ § 76 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinného do 30. 6. 1967.

¹¹⁵ § 46 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinného do 31. 3. 1983.

¹¹⁶ KRÍSTEK, Adam, *Stručně o soudních předběžných opatřeních v oblasti péče soudou o nezletilé*, PaR. - Právo a rodina, Wolters Kluwer, 2017, [cit. 9. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz

¹¹⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 28. 3. 1995 publikovaný pod č. 72/1995 Sb.

¹¹⁹ § 76 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinného do 31. 12. 1995.

soudem, neobešla se bez vad a problémů. Zejména skutečnost, že obě skutkové podstaty předběžných opatření jsou totožného obsahu, směřující ke stejnému cíli, vedla k situaci, kdy ve skutkově shodných případech se užívaly prakticky libovolně. S ohledem na postupné zpřísnování tzv. „rychlého“ předběžného opatření (např. doba maximálního trvání, krátké lhůty pro rozhodnutí) se rozvinula praxe rozhodovat o návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí na „rychlé“ předběžné opatření sice ve lhůtě 24 hodin, ale s odkazem na § 76 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Důsledkem toho bylo, že ve skutkově shodných případech se účastníkům dostávalo rozdílné ochrany pouze na základě uvážení soudce.

4.1.3 Předběžná opatření po rekodifikaci v roce 2014

S rekodifikací soukromého práva v roce 2014, se předběžná úprava poměrů nezletilých stala institutem nejen procesněprávním, ale i hmotněprávním, a to ustanovením § 924 o. z. Procesní úprava provádějící úpravu poměrů dítěte, nově pojatá zákonem o zvláštních řízeních soudních, v podstatě jen přepsala nedostatečnou úpravu předběžných opatření z občanského soudního řádu. Současně bylo z úpravy o. s. ř. vypuštěno předběžné opatření, kterým lze nařídít povinnost odevzdat dítě do péče druhého z rodičů nebo do péče toho, koho označí soud. Pro oblast péče soudu o nezletilé tak v obecné úpravě zůstala pouze možnost předběžného uložení povinnosti platit výživné v nezbytné míře a „zbytková“ klauzule.¹²⁰

Problematický však zůstal vzájemný vztah ustanovení § 452 a násl. z. ř. s. a § 74 a násl. o. s. ř., pokud jde o možnost soudu rozhodnout o odnětí dítěte z péče rodičů. Vytvořily se tak dva názorové proudy, z nichž jedni trvali na výkladu, že odnětí dítěte z péče primárně pečující osoby byl možný pouze postupem podle § 452 a násl. z. ř. s., druzí nalézali argumenty pro to, aby mohlo být o této otázce postupováno obecným předběžným opatřením podle § 74 a násl. o. s. ř.¹²¹ Nevyřešená zůstala zejména otázka, zda je možné rozhodnout o odnětí dítěte z péče doposud primárně pečující osoby výlučně k návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí (podle § 452 a násl. z. ř. s.) nebo i k návrhu jiného subjektu (podle § 74 a násl. o. s. ř.).

Ústavní soud se ke vztahu předběžných opatření podle z. ř. s. a o. s. ř. vyjádřil v nálezu ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3200/20-2, ve kterém uvedl: *„Ústavní soud uznává, že nalézt „hranici“ pro to, kdy je namístě vydat „speciální“ předběžné opatření podle § 452 z. ř. s., může činit v praxi nemalých problémů, a bude záležet vždy na skutkových okolnostech v dané opatrovnické věci. Opětovně s odkazem na doktrínu (srov. JIRSA, Jaromír. Komentář k § 452. Op. cit.) lze uvést příklad, že chodilo-li by dítě "za školu", lze je odevzdat do péče jiné osoby,*

¹²⁰ § 76 odst. 1 o. s. ř.

¹²¹ ŠÍNOVÁ, Renáta. *K nové právní úpravě předběžného opatření o úpravě poměrů dítěte*, Bulletin Advokacie 12/2021, 28 s.

kteřá na ně lépe dohlédne, a v tomto případě by bylo namísto použít předběžné opatření podle § 76 o. s. ř. Pokoušelo-li by se však dítě za školou v partě starších dětí o experimenty s tvrdými drogami, nepochybně by to byl důvod pro vydání "speciálního" předběžného opatření podle § 452 z. ř. s.¹²²

Z výše uvedeného je zřejmé, že Ústavní soud potvrdil, že o úpravě poměrů dítěte lze rozhodnout jak předběžným opatřením podle § 452 a násl. z. ř. s., tak obecným předběžným opatřením podle § 74 a násl. o. s. ř. Základní problém, kdo je tím, kdo nese primárně odpovědnost za posouzení, zda je třeba do poměrů dítěte zasáhnout zůstal v té době nevyřešený.

Rozdíl mezi předběžným opatřením podle z. ř. s. a o. s. ř. byl zejména v omezené aktivní legitimaci, délce trvání předběžných opatření a možnosti prodloužení. Předběžné opatření podle z. ř. s. mělo významná omezení, jako například šlo vydat výhradně na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí¹²³, trvalo pouze jeden měsíc od jeho vykonatelnosti¹²⁴, přičemž bylo-li v této době zahájeno řízení ve věci samé, mohl soud předběžné opatření na dobu nejvýše jednoho měsíce opakovaně prodloužit tak, aby celková doba trvání předběžného opatření nepřesáhla 6 měsíců od jeho vykonatelnosti.¹²⁵ Po uplynutí této doby šlo trvání předběžného opatření prodloužit jen tehdy, nebylo-li z vážných důvodů a objektivních příčin možné v této době skončit důkazní řízení ve věci samé.¹²⁶

Z výše uvedeného je zřejmé, že o poměrech nezletilých lze rozhodnout předběžným opatřením podle o. s. ř. i podle z. ř. s. Je však nepřipustné rozhodnout předběžným opatřením podle o. s. ř. v situaci, kdy jsou splněny podmínky pro vydání předběžného opatření podle z. ř. s. V praxi však bylo často těžké rozlišit, kdy ohrožení dítěte je takového charakteru, že jsou splněny podmínky pro postup výlučně podle § 452 a násl. z. ř. s.

4.2 Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb.

Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb. si dala za cíl vyřešit dvě otázky, které působily v praxi problémy. Jednak vztah mezi předběžnými opatřeními podle z. ř. s. a o. s. ř., a otázku doby trvání předběžného opatření podle § 74 o. s. ř.

4.2.1 Aktivní legitimace

Podle § 454 odst. 1 z. ř. s. účinného do 31. 12. 2021 mohl návrh na předběžné opatření podat pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí. Touto právní úpravou se zákonodárce snažil

---

¹²² Nález Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. IV. ÚS. 3200/20-2, odstavec 30.

¹²³ § 454 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

¹²⁴ § 459 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

¹²⁵ § 460 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

¹²⁶ § 460 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

poskytnout „dvojitou“ ochranu dítěti, do jehož poměrů je závažným způsobem zasahováno, neboť se na takovém postupu musí shodnout orgán sociálně-právní ochrany dětí i soud.

Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb. měla za cíl vyjasnit, na základě jakého procesního postupu může dojít k odebrání dítěte z péče rodičů předběžným opatřením.¹²⁷

Nálezem sp. zn. IV. ÚS 3200/20 Ústavní soud judikoval: „*Rozhodne-li soud „obecným“ předběžným opatřením podle § 76 a násl. občanského soudního řádu i za situace, kdy jsou naplněny podmínky pro vydání předběžného opatření podle § 452 zákona č. 292/2012 Sb., o zvláštních řízeních soudních, aniž jsou však dodrženy kogentní podmínky pro vydání takového zvláštního předběžného opatření podle § 459 odst. 1 a § 460 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních, jde o procesní postup neslučitelný s ústavními kautelami řízení ve věcech péče o dítě a zasahující práva dotčeného rodiče na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem dítěte podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.*“¹²⁸

Mezi odbornou veřejností existoval i názor, podle něhož lze postupovat také podle obecné úpravy předběžného opatření podle § 74 a násl. o. s. ř. Obecné předběžné opatření umožňuje v souladu s tímto názorovým proudem zasáhnout na pomoc dítěti, není-li zde návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí, např. na návrh jiné osoby nebo i bez návrhu. Současně s ohledem na demonstrativní výčet předběžných opatření v § 76 o. s. ř. umožňuje tímto postupem nařídít odevzdání dítěte do péče osoby, kterou soud označí.¹²⁹

Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb. se v souladu s Ústavním soudem přiklání k názoru, že umístit dítě mimo péči rodičů nebo péči osoby dítěti příbuzné nebo blízké lze pouze na návrh orgánu sociálně-právní ochrany, a to zejména s ohledem na to, že se jedná o zcela zásadní zásah do práv dítěte a jeho rodičů. Jedná se o úplné vytržení z přirozeného prostředí dítěte, a proto by k tomuto opatření mělo být přistupováno pouze v mimořádných situacích ohrožení dítěte, kdy nelze péči o něj zajistit v jeho rodině. Mimořádnost tohoto zásahu se promítá právě v omezené aktivní legitimaci k podání příslušného návrhu, kterou má pouze orgán sociálně právní ochrany dětí.¹³⁰

Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb. však otevírá možnost jiné osoby podat návrh na předběžné opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. v případě ocitlo-li se dítě ve stavu nedostatku

---

¹²⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., změna zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů, [cit. 5. 9. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz

¹²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2021 sp. zn. IV. ÚS 3200/20.

¹²⁹ MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. Praha: Leges, 2016, s. 1961. ISBN: 978-80-7502-004-8.

¹³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., změna zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů, K části sedmé, čl. VIII (změna zákona o zvláštních řízeních soudních), [cit. 5. 9. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz

řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o dítě pečovat, nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen. Návrh na předběžné opatření podle § 452 a násl. z. ř. s. může podat rodič či osoba dítěti příbuzná nebo blízká, navrhuje-li svěřením do své péče.¹³¹ Soud rovněž může rozhodnout v takovém případě i bez návrhu.

V současné době se však připravuje další novela z. ř. s. Podle návrhu novely zákona by měl mít aktivní legitimaci k návrhu na předběžné opatření podle z. ř. s., pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí. Předběžné opatření, jímž má být nařízeno umístění dítěte do péče rodičů nebo do péče osoby dítěti příbuzné nebo blízké, by mohl soud nařídit i bez návrhu.¹³²

Z výše uvedeného vyplývá, že v současné době, nejedná-li se o návrh na předběžné opatření, kterým má být nařízeno umístění dítěte mimo péči rodičů nebo osoby dítěti příbuzné nebo blízké, navrhovatel může být i odlišný od orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Typicky může být navrhovatelem např. rodič či prarodič, navrhuující svěřením dítěte do své péče v případě, že se dítě ocitlo v nedostatku řádné péče, je-li jeho život, normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen.

4.2.2 Lhůta pro rozhodnutí

Významnou změnou novelou provedenou zákonem č. 362/2021 Sb. je lhůta pro rozhodování o předběžném opatření. Podle § 456 z. ř. s. účinného do 31. 12. 2021 soud rozhodne o návrhu na předběžné opatření bezodkladně, nejpozději do 24 hodin od jeho podání.¹³³ Tato úprava zvýrazňuje význam tohoto speciálního předběžného opatření. Jasně určené lhůty byly uvedeny především proto, aby bylo zamezeno průtahům řízení a liknavému přístupu soudu při rozhodování o návrzích, rovněž proto, aby byla zřejmá hranice odpovědnosti za nesprávný úřední postup, protože je-li rozhodnuto po lhůtě, je odpovědnost státu za případnou škodu nepochybná.¹³⁴

Tato úprava však v praxi narážela na nemalé problémy. Jak je již uvedeno výše, o předběžném opatření se rozhoduje bez nařízení jednání, ačkoliv to zákon přímo nestanovuje (viz kapitola 3.7 Rozhodnutí). S ohledem na krátkou bezodkladnou lhůtu, soud ani nemůže

---

¹³¹ § 452 odst. 1 ve spojení s § 454 odst. 1 z. ř. s.

¹³² *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 859/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony.* [cit. 25. 3. 2024]. Dostupné na: [ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.](#)

¹³³ § 456 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

¹³⁴ JIRSA, Jaromír, DERÉOVÁ, Alena, DOLEŽAL, Marek, HAVLÍČEK, Karel, CHARVÁT, Pavel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, KOVÁŘOVÁ, Daniela, LICHOVNÍK, Tomáš, MÁDR, Jaroslav, MOTTL, Tomáš, NOVOTNÁ, Alena, PETR, Bohuslav, PRUDÍKOVÁ, Dana, SEDLÁK, Viktor a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář., Wolters Kluwer, 2023, [cit. 17. 10. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517.

stačit nařídit jednání. Soud tak bude při rozhodnutí vycházet zejména z obsahu spisu, listinných důkazů, z tvrzení navrhovatele. Není však vyloučeno, aby svolal jiný soudní rok (v souladu s § 18 z. ř. s.) a při něm např. provedl místní šetření a zjistil názor nezletilého dítěte.

Vyplývá to zejména z nálezu Ústavního soudu, který dospěl k závěru, že v některých případech je nutné realizovat participační práva dítěte i v případě rozhodování o předběžného opatření. Např. v nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. II. ÚS 1931/17: *„Názor nezletilého, pokud tomu nebrání vážný důvod či nejlepší zájem dítěte, je třeba zjišťovat i v řízení o vydání předběžného opatření. Pokud tak obecné soudy nepostupují, porušují právo nezletilého zúčastnit se řízení a sdělit své stanovisko dle čl. 9 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte a jeho právo být vyslyšen v soudním řízení dle čl. 12 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte, jakož i právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Ačkoliv po řízení o předběžném opatření nelze požadovat identický rozsah dokazování jako po řízení o věci samé, umožnění čtrnáctiletému nezletilému, u něž soud nezjistil ani nepředpokládal v tomto směru žádné překážky, vytvořit si na věc názor a tento soudu prezentovat, jakož i náležité přihlídnutí k takto prezentovanému názoru, však i v řízení o předběžném opatření o úpravě styku hrají neopominutelnou roli a názor staršího nezletilého měl představovat jedno z hlavních východisek obou rozhodnutí obecných soudů.“*¹³⁵ (více viz kapitola 5.3.2 Participační práva v řízení o předběžném opatření).

Tento nálezu se týkal osobního styku rodiče s dítětem, analogicky lze však použít i pro rozhodování podle § 452 a násl. z. ř. s. právě s ohledem na závažnost rozhodnutí, které se tak významně dotýká dítěte, jež je odebíráno z péče rodičů.

Právě potřeba provést všechny výše popsané úkony a realizovat participační práva dítěte, vedla zákonodárce k tomu, aby pevnou lhůtu 24 hodin vypustil. Lhůta 24 hodin je nyní spíše podpůrná. Současné ale nadále platí prvotní požadavek – rozhodnutí o návrhu bezodkladně, ihned, v řádu hodin.

Cílem této změny bylo vnést do úpravy předběžného opatření podle z. ř. s. větší flexibilitu. Rozhodne-li soud po uplynutí 24 hodin od zahájení řízení, musí se v odůvodnění vypořádat se skutečnostmi, pro které nebylo možné rozhodnout dříve, například právě odůvodněním zjištění názoru nezletilého dítěte.

---

¹³⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. II. ÚS 1931/17.

4.2.3 Vykonatelnost

Usnesení je ze zákona předběžně vykonatelné (v souladu s § 171 o. s. ř.), předběžná vykonatelnost se vztahuje rovněž na usnesení o nařízení předběžného opatření. Zákon totiž vychází z premisy, že předběžné opatření, aby splnilo svůj ochranný účel, musí být bezprostředně vykonáno. V souladu s § 497 odst. 1 z. ř. s. zajistí soud bezodkladný výkon rozhodnutí nařízeného předběžného opatření.

S ohledem na rozšíření aktivní legitimace k podání návrhu, nově zákon umožňuje v odůvodněných případech rozhodnout o pozdějším okamžiku vykonatelnosti, než je okamžik vydání usnesení. Bude se jednat například o situaci, kdy babička nezletilého podá návrh na nařízení předběžného opatření, kterým bude nezletilý předán do její péče. Soud návrhu vyhová, ale posunutím okamžiku vykonatelnosti umožní, aby vyla povinnost splněna dobrovolně a nebylo možné ihned zahájit exekuci odnětím dítěte.¹³⁶ Rovněž se jedná o flexibilnější pojetí, které umožňuje individualizovat postup s ohledem na jedinečnost případu a hladší přechod dítěte do nového prostředí, v situacích, kdy je to možné.

4.2.4 Trvání předběžného opatření

Před novelou provedenou zákonem č. 363/2021 Sb. předběžné opatření trvalo po dobu jednoho měsíce od jeho vykonatelnosti. Ustanovení § 459 odst. 2 stanovilo: „*Předběžné opatření, kterým se dítě svěřuje do pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 452 odst. 2 věty druhé, trvá 3 měsíce od jeho vykonatelnosti; bylo-li před uplynutím doby zahájeno řízení ve věci samé, pak trvá do doby, než se stane vykonatelným rozhodnutím, kterým se toto řízení končí, nebo rozhodnutí, kterým bylo předběžné opatření zrušeno.*“¹³⁷

Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb. vložila do z. ř. s. nový odstavec 3 k § 452 z. ř. s. Podle něj se ustanovení tohoto pododdílu o trvání a prodloužení doby trvání předběžného opatření použijí i na předběžné opatření podle občanského soudního řádu, jímž má být účastníku uloženo, aby odevzdal dítě do péče druhého z rodičů nebo do péče osoby dítěti příbuzné nebo blízké.¹³⁸ Tímto odstavcem se sjednocují pravidla o trvání a prodloužení doby trvání předběžného opatření ve vztahu ke všem předběžným opatřením, na jejichž základě je dítě umístěováno do péče jiné osoby, popř. i ústavního zařízení. Nerozhodné je pak pro otázku trvání, zda bylo postupování podle speciální nebo obecné úpravy. Důvodem je skutečnost, že

---

¹³⁶ JIRSA, Jaromír, DERÉOVÁ, Alena, DOLEŽAL, Marek, HAVLÍČEK, Karel, CHARVÁT, Pavel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, KOVÁŘOVÁ, Daniela, LICHOVNÍK, Tomáš, MÁDR, Jaroslav, MOTTL, Tomáš, NOVOTNÁ, Alena, PETR, Bohuslav, PRUDÍKOVÁ, Dana, SEDLÁK, Viktor a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář., Wolters Kluwer, 2023, [cit. 17. 10. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517.

¹³⁷ § 459 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

¹³⁸ § 452 odst. 3 z. ř. s.

ve všech případech jde o významný zásad do práv dítěte a jeho rodičů, tudíž je třeba zajistit nezbytně nutné trvání takového opatření a jeho průběžný přezkum.¹³⁹ Novela délky trvání předběžného opatření měla vnést větší možnost individualizace přezkumu, kdy dobu trvání by měl nastavit sám soud s ohledem na konkrétní okolnosti případu, přičemž tato doba by neměla překročit délku tří měsíců.¹⁴⁰

Pojem „odevzdání dítěte“ o. z. neobsahuje. Tento pojem navazuje na procesní úpravu § 76 písm. b) o. s. ř., v jeho znění účinného do 31. 12. 2013. Je však zřejmé, že se nemůžeme spokojit pouze s jazykovým výkladem tohoto pojmu a vztahovat tak povinnosti vyplývající z § 452 odst. 3 z. ř. s. pouze na předběžná opatření, která budou mít ve svém znění „odevzdání dítěte“. Často se setkáváme s předběžnými opatřeními, které ukládají povinnost „předat dítě do péče“, „strpět péči“ a další. Právní úpravu je třeba interpretovat z hlediska jejího účelu. Účelem nové právní úpravy bylo poskytnutí vyšší ochrany dítěti. Pojem „odevzdání dítěte“, který není upraven v hmotném právu, by měl být vykládán tak, že povinnost soudu omezit předběžné opatření dobou trvání a současně i případná povinnost přezkoumávání dalších podmínek pro jeho prodloužení je dána vždy, když se jedná o takový zásah do poměrů mezi rodiči a dítětem, že lze takový zásah považovat za faktické „odevzdání“ dítěte jednomu z rodičů.¹⁴¹ Formalistické trvání na formulaci „odevzdání dítěte“ by rozhodně nebylo v nejlepším zájmu nezletilého.

V praxi může nastat problém za situace, kdy současně s předběžným opatřením o odevzdání dítěte do péče druhého rodičů je řešena i otázka výživného. Na předběžné opatření o stanovení výživného se § 452 odst. 3 z. ř. s. nevztahuje, opatrovnický soud bude proto muset věnovat zvýšenou pozornost na různou délku trvání různých předběžných opatření.¹⁴²

Nově je stanovena nejzazší doba trvání předběžného opatření v délce maximálně 1 rok. Tato doba byla zvolena s ohledem na maximální délku trvání pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 27a odst. 9 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Stanovením maximální možné délky se podtrhuje mimořádnost těchto předběžných opatření a požadavek, aby nedocházelo k prodlužování prozatímního řešení, ale co nejdříve bylo dosaženo meritorního rozhodnutí věci.

---

¹³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., změna zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů, K části sedmé, čl. VIII (změna zákona o zvláštních řízeních soudních), [cit. 6. 9. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz

¹⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021Sb., změna zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů, Dostupné z: www.aspi.cz

¹⁴¹ ŠÍNOVÁ, Renáta. *K nové právní úpravě předběžného opatření o úpravě poměrů dítěte*, Bulletin Advokacie 12/2021, 28 s.

¹⁴² KOTRADY, Pavel., *Změna právní úpravy předběžných opatření účinná od 1. 1. 2022*, PaR. - Právo a rodina 11/2021, Wolters Kluwer, 28 s.

Rovněž dosavadní právní úprava předběžných opatření, kterými se dítě svěřovalo do pěstounské péče na přechodnou dobu, narážela na praktické problémy. Stanovení trvání předběžného opatření do vykonatelnosti rozhodnutí ve věci samé (bylo-li zahájeno řízení) vedlo k užívání předběžného opatření jako kvazimeritorního rozhodnutí, které často trvalo v řádu několik měsíců až rok. Byla tak fakticky často překročena maximální délka trvání pěstounské péče na přechodnou dobu jednoho roku, neboť nezletilý byl svěřen do pěstounské péče na přechodnou dobu po dobu několika měsíců, než byl svěřen do této péče meritorním rozsudkem v řádném procesu po řádném dokazování. Nastolení sjednocení doby trvání 3 měsíců zajistilo minimálně pravidelný přezkum důvodů pro svěřeni nezletilého dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu a tlačí na soudy, aby rozhodovali o této záležitosti meritorně.

4.2.5 Zhodnocení novely zákonem č. 363/2021 Sb.

Cílem novely bylo zodpovědět na v praxi často problematické otázky. Autorka práce oceňuje rozšíření aktivní legitimace a sjednocení pravidel trvání předběžných opatření podle o. s. ř. a z. ř. s., které mají zabránit svévolnému užívání různých předběžných opatření pro ulehčení práce na straně soudu. Je však nutno konstatovat, že novela z. ř. s. nastolila jiné problémy, které bude muset judikatura vyřešit (např. místní příslušnost soudu související s rozšířením aktivní legitimace, pojem „odevzdání dítěte“). V této souvislosti je třeba vždy zvolit postup, který je v nejlepším zájmu dítěte a v pochybnostech se přiklonit k výkladu, který nejlépe chrání zájem nezletilého dítěte. Velkým rizikem v této oblasti bude pravděpodobná nejednotnost praxe, se kterou si bude muset judikatura poradit.

4.2.6 Další připravovaná změna zákona o zvláštních řízeních soudních

V současné době se připravuje novela z. ř. s., která by mohla přinést zcela nový institut k dočasné úpravě poměrů nezletilých, a to *prozatímní rozhodnutí*. Prozatímní rozhodnutí by měl soud nařídit v případě, kdy je v zájmu nezletilého, aby do jeho poměrů bylo zatímně zasaženo, ale situace nevyžaduje zásah do poměrů dítěte postupem podle § 452 z. ř. s. (není zde situace ohrožení dítěte).¹⁴³

Úprava prozatímních rozhodnutí by nahradila předběžná opatření vydávaná podle o. s. ř. Úprava poměrů předběžným opatřením podle o. s. ř. by tak byla vyloučena. Shodně jako předběžné opatření by mohlo být prozatímní rozhodnutí vydáno před zahájením řízení nebo v průběhu řízení, a to na návrh nebo bez návrhu. Na rozdíl od úpravy předběžných opatření, by

---

¹⁴³ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony. [cit. 25. 3. 2024]. Dostupné na: [ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.](#)

bylo možné prozatímní rozhodnutí vydat pouze tehdy, byla-li všem účastníkům, včetně nezletilého (s přihlédnutím k jeho rozumové a volní vyspělosti) možnost se vyjádřit.

Doba trvání by měla být omezena stejným způsobem jako v případě předběžného opatření podle z. ř. s. Zároveň by měla být podstatně omezena možnost odvolání proti takovému rozhodnutí, a to zejména s ohledem na dočasnost rozhodnutí. Tím by se měl omezit vliv tohoto řízení na řízení ve věci samé, a zamezit zneužívání odvolání k prodlužování řízení ve věci samé.

Z důvodové zprávy k návrhu zákona se podává: *„Nezbytnost nové právní úpravy řízení o prozatímním rozhodnutí lze spatřovat zejména ve specifčnosti oblasti péče soudu o nezletilé. V ní prvek překvapivosti a nerovnost zbraní v řízení vyvolává další spory mezi účastníky řízení a prohlubování jejich neochoty dosáhnout shody a dohody. To jde zcela proti smyslu tohoto nesporného řízení a nabourává to snahu soudu o dosažení smírného řešení věci. Nová právní úprava by tak měla vnést do těchto řízení větší zklidnění situace, citlivější přístup a širší možnosti soudu při dalším postupu a vedení účastníků řízení. Tímto způsobem by měly být lépe hájeny a naplňovány zájmy nezletilého dítěte.“¹⁴⁴*

Autorka práce oceňuje navrhovanou změnu, právě zejména s ohledem na možnost vyjádřit se k návrhu ostatním účastníkům a možnost soudu zjistit více podrobností o skutečnostech, který takový postup soudu odůvodňují. Rovněž souhlasí, že úprava předběžných opatření často konflikt rodičů spíše prohlubuje, než řeší. Možnost dítěte vyjádřit se k záležitostem, jíž se ho týkají, jistě odpovídá participačním právům dítěte, nicméně je třeba velmi citlivý přístup soudu a dalších osob, aby nedocházelo k dalšímu a nepřiměřenému psychickému zatížení dítěte, které je tím opakovaně vtahováno do konfliktu rodičů. Na druhou stranu má za to, že nová zákonná úprava přinese i nemalé problémy v praxi. Právě zjišťování stanoviska všech stran zamezí momentu překvapení, který je u některých předběžných opatření klíčový. Obzvláště za situace, kdy novela vylučuje užití předběžného opatření podle o. s. ř. Např. předběžné opatření zakazující vycestovat s nezletilým do zahraničí, může být tímto postupem zmařeno, neboť povinný rodič může vycestovat před rozhodnutím soudu. Novela dále stanoví soudům rozhodnout o prozatímním rozhodnutí ve lhůtě tří měsíců. Byť by soudy měli rozhodovat bez zbytečného odkladu, dá se předpokládat, že celý proces prozatímní úpravy se prodlouží. Je pak otázkou, jak efektivně se soudy dokážou vypořádat se situacemi, kdy rodiče nejsou schopni žádné domluvy a je třeba urychleně upravit prozatímní poměry nezletilého, zejména týkající se

---

¹⁴⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 859/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony. [cit. 25. 3. 2024]. Dostupné na: [ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.](#)

styku rodiče s dítětem, kdy doba tří měsíců může vést k narušení vztahu rodič – dítě. Další úskalí vidí i v případě předávání nezletilého do péče osvojitelů nebo předpěstounské péče. Předávání nezletilého v těchto případech je velmi citlivý proces, který je přímo odvislý od konkrétní situace a zejména osobnosti nezletilého. Příliš krátký či naopak dlouhý proces předávání nezletilého, může mít vážný dopad na dítě a nepřiměřenými průtahy může být i zmařen (zejména s ohledem na psychický stav nezletilého, který může být až po dobu tří měsíců v nevědomosti kdy a kam bude přemístěn). Proto bude třeba úzká spolupráce soudu s pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí a poměrně rychlá reakce soudů s respektem k situaci nezletilého.

5 Postavení dítěte v řízení o předběžném opatření

Není pochyb o tom, že v řízeních o předběžných opatření se jedná o velmi závažný zásah do poměrů dítěte, který do budoucna mnohdy zásadně ovlivní celý jeho vývoj. Nezletilý má v civilním řízení specifické postavení a je proto chráněn mezinárodními i vnitrostátními předpisy. Všechna řízení týkající se nezletilých by měla probíhat v duchu zásad vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte, a to zejména zásadou nejlepšího zájmu dítěte a práva dítěte být slyšeno.

5.1 Procesní subjektivita a procesní způsobilost dítěte

Procesní subjektivita (neboli způsobilost být účastníkem řízení) znamená právní způsobilost být nositelem procesních práv a povinností.¹⁴⁵ Ustanovení § 19 o. s. ř. odkazuje na hmotněprávní úpravu tím, že stanoví, že: „*Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.*“¹⁴⁶ Právní osobnost, na níž procesní zákon odkazuje upravuje § 15 a násl. o. z. a znamená způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti.¹⁴⁷ Práva může vykonávat jen osoba a jen osobě lze uložit a vymáhat vůči ní plnění povinností.¹⁴⁸ V souladu s § 19 odst. 1 věta první o. z.: „*Každý člověk má vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž se považuje za osobu.*“

Nezletilý nepochybně disponuje právní osobností podle § 23 o. z., který uvádí: „*Člověk má právní osobnost od narození až do smrti.*“¹⁴⁹ Z toho vyplývá, že nezletilé dítě disponuje procesní subjektivitou a je způsobilé být účastníkem řízení již od svého narození.

---

¹⁴⁵ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 132 s., ISBN 978-80-7502-298-1.

¹⁴⁶ § 19 o. s. ř.

¹⁴⁷ § 15 odst. 1 o. z.

¹⁴⁸ § 17 odst. 1 o. z.

¹⁴⁹ § 23 o. s. ř.

Nezletilé dítě právě z titulu své právní osobnosti je osobou nadanou právy a povinnostmi a je tudíž nepřipustné o něm rozhodovat jako o objektu práva. Tomu odpovídá zvláštní procesní ochrana nezletilého.

Procesní způsobilost znamená způsobilost vykonávat samostatně procesní úkony, neboli způsobilost před soudem samostatně jednat.¹⁵⁰ I zde se procesní předpis odkazuje na hmotněprávní úpravu, když stanoví, že: „Každý může před soudem jako účastník samostatně právně jednat (procesní způsobilost) v tom rozsahu, v jakém je svéprávný.“¹⁵¹ Podle o. z. se člověk stává plně svéprávným zletilostí, to je dovršením osmnáctého roku věku.¹⁵² Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti soudem¹⁵³ nebo uzavřením manželství.¹⁵⁴ Ustanovení § 31 o. z. stanoví, že nezletilý, který nenabyl plně svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku. Rozumovou vyspělostí se pak rozumí schopnost posoudit následky svého jednání a volní vyspělostí se rozumí schopnost své jednání ovládnout.¹⁵⁵ Způsobilost k právním jednáním (svéprávnost) nabývá člověk postupně, v závislosti na stupni svého vývoje, a v této souvislosti se rozšiřuje i jeho procesní způsobilost.

Takto vymezená procesní způsobilost nezletilého je v praxi značně problematická. V zásadě však účast na soudním řízení vyžaduje sama o sobě větší rozumovou vyspělost než právní jednání, o kterém se v řízení jedná. Z tohoto důvodu v případě nezletilých dětí by měl být pravidlem závěr, že nemají plnou procesní způsobilost, přičemž opačný závěr lze přijmout pouze v konkrétních zcela výjimečných situacích (srov. nález Ústavního soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 1041/14). Současně o. s. ř. obsahuje zákonný korektiv, který umožňuje předsedovi senátu rozhodnout, že nezletilý, i když se jedná o věc, v níž by mohl samostatně jednat, musí být v řízení zastoupen svým zákonným zástupcem.¹⁵⁶

Způsobilost být účastníkem řízení je proto vždy nutno zkoumat v každém konkrétním případě individuálně se zohledněním rozumové a volní vyspělosti konkrétního jedince. Není vyloučeno, aby nezletilý v řízení vystupoval samostatně, tento postup bude však spíše výjimečný. Účelem zastoupení nezletilého je zajistit, aby z důvodu svého věku a zralosti

---

¹⁵⁰ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 133 s., ISBN 978-80-7502-298-1.

¹⁵¹ § 20 odst. 1 o. s. ř.

¹⁵² § 30 odst. 1 o. z.

¹⁵³ § 37 o. z.

¹⁵⁴ 672 odst. 2 o. z.

¹⁵⁵ ŠVESTKA, Jirí, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. Wolters Kluwer, 2020 [cit. 2024-2-12], Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁵⁶ § 23 o. s. ř.

fakticky neměl více či méně slabší postavení. Právě zastoupením nezletilého by měla být zajištěna faktická rovnost účastníků odpovídající zásadám spravedlivému procesu.

5.2 Zastoupení nezletilého

Ustanovení § 22 o. s. ř. stanoví, že fyzická osoba, která nemůže před soudem samostatně jednat, musí být zastoupena svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem. Obecně účastníci řízení mohou být zastoupeni ze zákona, na základě plné moci nebo rozhodnutím soudu.¹⁵⁷

Zákonným zástupcem nezletilého dítěte jsou zpravidla jeho rodiče.¹⁵⁸ Rodič však nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmu mezi ním a dítětem nebo mezi ním a druhým rodičem. V takovém případě soud jmenuje dítěti kolizního opatrovníka.¹⁵⁹

Ve vztahu k tématu rigorózní práce se zpravidla bude jednat o zastoupení na základě rozhodnutí soudu kolizním opatrovníkem, kterým je zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí.

5.2.1 Zastoupení nezletilého v řízeních péče soudu o nezletilé

V procesním právu je presumována kolize zájmů rodiče a dítěte, jestliže jsou účastníky jednoho řízení.¹⁶⁰ Tomu odpovídá obecné pravidlo pro řízení ve věcech péče soudu o nezletilé zakotvené v § 469 odst. 1 z. ř. s., tedy dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem, kterého soud pro řízení jmenuje. Tímto opatrovníkem je zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí. Je proto v daných řízeních lhostejné, jak starý je nezletilý účastník, jak je rozumově a volně vyspělý, vždy bude zastoupen opatrovníkem.

Z dikce zákona je zřejmé, že opatrovníkem nezletilého bude nejčastěji orgán sociálně-právní ochrany dětí. Toto pravidlo však není absolutní. Slovo *zpravidla* dává soudu diskreční pravomoc jmenovat opatrovníkem i jinou osobu (např. osobu blízkou, příbuzného, „důvěrníka“). Nicméně stále platí, že osoba odlišná od místně příslušného orgánu sociálně – právní ochrany dětí a advokáta s takovým jmenováním musí vyslovit souhlas.¹⁶¹

Místní příslušnost orgánu sociálně právní ochrany dětí, resp. obecního úřadu obce s rozšířenou působností se řídí primárně místem trvalého pobytu dítěte.¹⁶² Vedle kritéria trvalého pobytu nezletilého, má soud možnost určit i jiný obecný úřad obce s rozšířenou působností pro plnění funkce kolizního opatrovníka v souladu s § 61 odst. 3 písm. e) zákona

---

¹⁵⁷ § 22 a násl. o. s. ř.

¹⁵⁸ § 892 odst. 1 a 2 o. z.

¹⁵⁹ § 892 odst. 3 o. z.

¹⁶⁰ KRÍSTEK, Adam. *Poznámky k procesnímu opatrovnictví nezletilých, 1. část*, PaR. - Právo a rodina (Wolters Kluwer), 3/2018, s. 7.

¹⁶¹ § 29 odst. 4 o. s. ř.

¹⁶² § 61 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Soud má tak možnost zvážit, zda s ohledem na fakticitu bydliště nezletilého, je v jeho zájmu, aby ho v řízení zastupoval jiný orgán sociálně-právní ochrany dětí než určený podle trvalého pobytu. V takovém případě se posuzuje, zda např. kolizní opatrovník určený dle místa trvalého pobytu již dítě v jiných řízeních zastupoval, jak dlouho vedl agendu nezletilého, jak řádně plnil úkoly soudu atd.

Opatrovníkem nezletilého však nelze jmenovat orgán sociálně-právní ochrany dětí, který podal návrh na zahájení řízení, a to z důvodu kolize zájmů.¹⁶³ Text zákona se nevztahuje na případ, kdy orgán sociálně-právní ochrany dětí podá podnět (§ 14 odst. 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů) k opatření týkající se výchovy dítěte. Bylo-li takové řízení zahájené z úřední povinnosti, nestává se orgán sociálně-právní ochrany dětí, který podnět podal, účastníkem řízení a může být proto jmenován opatrovníkem nezletilého.

Podle ustanovení § 31 o. s. ř. platí, že opatrovník má v řízení stejné postavení jako zástupce na základě plné moci. Opatrovník v řízení je tzv. *přímým zástupcem*, jedná s účinky pro dítě (jeho jménem na jeho účet).¹⁶⁴ Odpovědnost za řádný výkon opatrovnictví nese soud, který opatrovníka ustanovil. Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že má-li účastník řízení svého zvoleného zástupce, odpovídá za svou volbu a konkrétní kroky v řízení účastník. Pokud ale opatrovníka, coby zástupce účastníka řízení, ustanoví soud, odpovídá za to, že takový zástupce bude hájit práva a oprávněné zájmy účastníka řízení (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3304/14).

Opatrovník má povinnost zjistit stanovisko rodiče, popřípadě poručníka, stanovisko dítěte, a dalších osob, je-li to vhodné.¹⁶⁵ Jedná se o zjištění stanovisek tak, aby mohl nejlépe chránit zájem dítěte, musí proto nejprve zjistit, co je ve skutečnosti tímto zájmem a jak nejlépe je možné nejlepší zájem dítěte naplnit.

V současné právní úpravě je kumulována funkce opatrovníka hájícího nejlepší zájem dítěte a jeho právního zástupce. Tato situace byla předmětem kritiky Výboru Organizace spojených národů pro práva dítěte.¹⁶⁶ Mimo jiné upozorňuje, že role opatrovníka a právního zástupce jsou rozdílné. Kolizní opatrovník má pomoci soudu definovat nejlepší zájem dítěte,

---

¹⁶³ §469 odst. 2 z. ř. s.

¹⁶⁴ SIGMUNDOVÁ, Michaela, WESTPHALOVÁ, Lenka, *Zastoupení nezletilého dítěte v opatrovnickém řízení*, PaR. - Právo a rodina (Wolters Kluwer), 1/2024, s. 1.

¹⁶⁵ § 946 o. z.

¹⁶⁶ *Anotace názoru Výboru OSN pro práva dítěte*, názor ze dne 15. května 2023 ve věci č. 139/2021- B.J. a P.J. proti České republice, dostupné na: [Anotace rozhodnutí ESLP \(justice.cz\)](https://www.justice.cz/aktuality/justice/139-2021-bj-a-pj)

právní zástupce má hájit názory a stanoviska dětí. Zájmy chráněné opatrovníkem a právním zástupcem tak nemusí být shodné.¹⁶⁷

V případě, že je ve věci dán mezinárodní prvek, může být zmocněncem nezletilého Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Dle znění zákona zastoupení nezletilého tímto úřadem není obligatorní, nicméně je v zájmu dítěte, aby bylo zastoupeno co nejkvalifikovaněji vyškolenými pracovníky se zkušeností s takto složitými případy.

Již několik let se diskutuje o možnosti, že by nezletilé v opatrovnickém řízení vždy zastupoval *ex officio* advokát.

Dle zkušenosti autorky práce ze soudní praxe s kolizními opatrovníky nezletilých, zastoupení orgánem sociálně-právní ochrany dětí má své limity. Samozřejmě se liší případ od případu, resp. pracovník od pracovníka. Pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí zpravidla dlouhodobě pracuje s rodinou, zná velmi dobře poměry v dané rodině. Jedná se o vzdělané pracovníky (mimo jiné i v oboru psychologie), takže dokážou hovořit s dítětem přiměřeně jeho věku, aniž by ho vystavovali nepřiměřenému stresu. Limity této úpravy jsou v nedostatku odbornosti zejména procesního práva. Často se jedná o opatrovníky, kteří jsou u jednání soudu spíše pasivní, často se z jednání před soudem omlouvají a „pouze“ se písemně vyjadřují. Nutno podotknout, že orgány sociálně-právní ochrany dětí jsou přetíženy. Nicméně právě v součinnost s pracovníkem orgánu sociálně-právní ochrany dětí se často podaří dosáhnout smíru mezi rodiči.

V případě zastoupení nezletilých v řízení advokátem je zde obava, že bude konflikt mezi rodiči spíše rozdmýchávat, nikoli usměrňovat. Vznikne tak třetí sporná strana, která nemusí mít dostatečnou zkušenost s danou rodinou, aby pomohla nalézt řešení v zájmu dítěte. Advokát nemá podklady, jako pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Rovněž advokát nemá adekvátní vzdělání pro práci s dětmi, aby mohl dítěti vysvětlit úměrně jejich věku průběh řízení, zjistit jeho zájem a postupovat citlivě.

Řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je poměrně rozsáhlý soubor řízení, které více či méně zasahují do života nezletilého. V určitých řízeních, kde hrozí opravdu závažný zásah do práv dítěte jako v řízení ve věcech rodičovské odpovědnosti, řízení ve věcech ústavní výchovy a jiných výchovných opatřeních, autorka práce shledává vyšší význam zastoupení nezletilého advokátem, nicméně to současná právní úprava nevyklučuje. Zákon stanovuje, že opatrovníkem nezletilého je *zpravidla* orgán sociálně – právní ochrany dítěte. Umožňuje to proto soudu, aby v takto významných záležitostech, ale i v případech, kdy má pochybnost, že orgán sociálně-

---

¹⁶⁷ nález ÚS ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3304/14, odstavec 46.

právní ochrany dětí nedostatečně hájí zájmy nezletilého, jmenoval nezletilému opatrovníkem advokáta. K tomu nutno uvést, že problematikou rodinného práva se specializují např. advokáti sdružující se v Unii rodinných advokátů.

5.2.2 Zastoupení nezletilého v řízení o předběžném opatření

S ohledem na požadavek rychlého rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření, nemusí být nezletilý v řízení o předběžném opatření zastoupen.¹⁶⁸ Požadavek řádného zastoupení se tak vztahuje na řízení ve věci samé, tzn. po předání věci příslušnému soudu podle ustanovení § 467 z. ř. s. Opatrovníkem bude zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí, jímž však nemůže být totožný orgán sociálně-právní ochrany dětí, který podal návrh.¹⁶⁹ Zákon užitím slova *zpravidla* však nevyklučuje jmenování i jiné vhodné osoby (viz výše). Z logiky věci vyplývá, že nezletilý bude zpravidla zastoupen v případě předběžných opatření vydaných po zahájení řízení ve věci samé.

5.3 Participační práva dítěte

Participace (z lat. *partem capere*) znamená sdílení, účast, podílení se. Jedná se o svobodnou odpovědnost a relevantní účast na řešení situace. Autorka JUDr. Lenka Wesphalová, Ph. D. ve své publikaci uvádí: „*Je v podstatě jedinou možností pro překonání prosté ochrany subjektu, v našem případě konkrétní ochrany dítěte. Prostou ochranou rozumíme legitimizaci znevýhodnění dítěte s odkazem na jeho biologickou nedostatečnost, pasivitu a závislost a z toho pramenící potřebu paternalistických zásahů bez uvědomění si, že dítě může samo přispět svým postojem a vnímáním situace bez toho, aby byla zcela zprostředkována dospělým. Dítě může přispět dokonce buď k řešení, nebo, což je také velmi vypovídající, alespoň k umožnění zjištění, jak věc vnímá samo.*“¹⁷⁰

Historicky, od starověku do současnosti, byly významně uplatňovány principy paternalismu, filantropie a charity.¹⁷¹ Paternalismus je systém státní sociální péče o občany, jehož podstatou je vztah mezi dvěma subjekty, z nichž jeden vystupuje k druhému nadřazeně, z otcovské a chránící pozice. Nadřazený subjekt (např. rodič, učitel, lékař atd.) vychází

¹⁶⁸ § 455 odst. 1 věta první z. ř. s.

¹⁶⁹ § 455 odst. 2 z. ř. s.

¹⁷⁰ WESTPHALOVÁ, L. *Úvahy nad právním postavením dítěte*. In: ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Pocta Miladě Hrušákové, I. vydání*, C. H. Beck, 2022, s. 353

¹⁷¹ JANÁK, D., *Kapitoly z dějin sociální práce*. Opava: Slezská univerzita, 2011, s. 16. [cit. 20. 5. 2024]. Dostupné na: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjkmKX53ZuGAxVq_rsIHeFWA94QFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fis.slu.cz%2Ffel%2Ffvp%2Fleto2020%2FUVRPVN107%2Fum%2FKapitoly_z_historie_socialni_prace.pdf%3Fstahnout%3D1%3Bdk%3D1AWxnnKe&usg=AOvVaw2R_7VNi1eK15-pDKbjy5Pu&opi=89978449

z přesvědčení, že podřízená osoba nedokáže poznat, co je pro ni dobré, a je potřeba ji správné a žádoucí postoje, jednání či názory předat.¹⁷²

V 19. století došlo vlivem prudkého zlepšení životních podmínek k přerodu demografického chování evropských obyvatel. Pokles dětských úmrtí a následné snížení porodnosti umožnilo rodinám posun ve vnímání dítěte, kterému byla věnována větší pozornost.¹⁷³

Významným krokem k zajištění práv dítěte bylo přijetí Úmluvy o právech dítěte, která začala rozvíjet přístup, že dítě je *subjektem práv*, nikoli *objektem práv*. To znamená, že dítě je osobou s vlastními potřebami a přáními, o kterých může samo rozhodovat. Práva rodičů jsou odvozena z jejich povinností vůči dítěti a existují jen tak dlouho, dokud jsou pro ochranu dítěte potřeba, tedy do doby, kdy dítě dosáhne dostatečné způsobilosti a je schopno se rozhodovat samo.¹⁷⁴ Výbor pro práva dítěte založený čl. 43 Úmluvy o právech dítěte označil za čtyři hlavní principy Úmluvy o právech dítěte zákaz diskriminace a právo na rovnost (čl. 2 Úmluvy o právech dítěte), zohlednění nejlepšího zájmu dítěte (čl. 3 Úmluvy o právech dítěte), právo na život, jeho zachování a rozvoj dítěte (čl. 6 Úmluvy o právech dítěte), a právo na vyjádření vlastního názoru, který bude brán vážně, ve všech záležitostech, které se dítěte týkají (čl. 12 Úmluvy o právech dítěte).¹⁷⁵ Participační práva dítěte lze rozdělit do dvou základních skupin, a to právo dítěte být informováno a právo dítěte vyjádřit svůj názor.¹⁷⁶

Participační práva dítěte slouží k zapojení dítěte do procesu soudního rozhodování. Dítě je tím přímo zapojeno a má možnost svými vlastními úkony ovlivnit průběh a výsledek soudního rozhodování.

5.3.1 Právo dítěte na vyjádření svého názoru

Ustanovení § 867 odst. 1 o. z. stanoví, že: „*Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytne soud dítěti potřebné informace, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento sdělit.*“¹⁷⁷ Tato zákonná úprava vychází zejména z čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, které stanoví: „*Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech,*

¹⁷² WESTPHALOVÁ, L., HOLÁ, L., *Zapojování dětí do rozhodování ve věcech, které se jich týkají, v kontextu rodinné mediace*, Právní rozhledy č. 13-14/2019, C. H. Beck, 2019, s.470.

¹⁷³ LIVI BACCI, Massimo. *Populace v evropské historii*. Praha: Lidové noviny, 2003. Utváření Evropy. ISBN 80-7106-495-5., s. 167.

¹⁷⁴ WESTPHALOVÁ, L. *Úvahy nad právním postavením dítěte*. In: ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Pocta Miladě Hrušákové, I. vydání*, C. H. Beck, 2022, s. 345.

¹⁷⁵ VÝBOR PRO PRÁVA DÍTĚTE, VII. *Všeobecný komentář č. 12.*, 2009, [cit. 25. 4. 2024], Dostupné z: [Preklady-dokumentu-OSN.pdf \(gov.cz\)](#)

¹⁷⁶ RADVANOVÁ, A. a kol., *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku, I. vydání*, C. H. Beck, 2015, s. 31.

¹⁷⁷ § 867 odst. 1 o. z.

*keré se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni. Za tímto účelem se dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce anebo příslušného orgánu, přičemž způsob slyšení musí být v souladu s procedurálními pravidly vnitrostátního zákonodárství.*¹⁷⁸

Právní úprava tak zakotvuje povinnost poskytnout dítěti relevantní informace, tzn. kvalitou i kvantitou dostačující k tomu, aby si dítě mohlo vytvořit ucelený názor a tento názor sdělit. Tyto informace musí být dítěti podány srozumitelných způsobem, odpovídajícím jeho rozumové a volní vyspělosti. Zákon současně počítá i s tím, že ne každé dítě je schopné s relevantní informací náležitě naložit, vytvořit si vlastní názor, nebo názor sdělit. Pro takový případ je orgán, který o záležitosti dítěte rozhoduje, povinen vyslechnout v souladu s § 867 odst. 2 o. z. osobu, která je způsobilá zájmy dítěte chránit. Zájmy této osoby však nesmí být v rozporu se zájmy dítěte. Takovou osobou proto zpravidla nebudou rodiče dítěte, ale spíše jiná osoba, která si s dítětem skutečně blízká a je schopna věrně sdělit stanovisko dítěte.¹⁷⁹

O dítěti staršímu dvanácti let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento názor sdělit. Jedná se o vyvratitelnou domněnku. Soud si proto bude muset vždy sám posoudit, zda se jedná o dítě schopné utvořit si a sdělit vlastní názor, či nikoli. To neznamena, že soud rezignuje na zjišťování názoru dítěte mladšího. Věk dvanácti let představuje nejzazší hranici, kdy už je dítě schopné uceleně prezentovat bez větší újmy svůj názor před soudem. Po dosažení této věkové hranice je nezbytné, nebrání-li tomu zvlášť významné okolnosti, zjistit názor nezletilého přímo soudem (viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2019, sp. zn. III. ÚS 2396/19).

V tomto náleží se Ústavní soud zabýval situací, kdy krajský soud při svém rozhodování zjišťoval přání nezletilých, kterým bylo v době jeho rozhodování dvanáct let, pouze prostřednictvím opatrovníka a znalkyně, aniž by nezletilí dostali možnost své přání vyjádřit před soudem nezprostředkovaně. Krajský soud tento postup odůvodnil dlouhodobě nepřiznivou situací v rodině a z toho plynoucí psychickou zátěží. Ústavní soud konstatoval, že psychická zátěž spojená se soudním řízením, doléhá-li na dítě zvláště tíživě, může být důvodem, proč lze upustit od přímého zjišťování přání dítěte staršího dvanácti let přímo před soudem, a proč se lze spokojit s jeho zjištěním zprostředkovaně. Tato psychická zátěž však musí dosáhnout určité

---

¹⁷⁸ Čl. 12 sdělení č. 104/1991 Sb. sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁹ ZUKLÍNOVÁ, M. ELISCHER, D. NOVÁ, H., FRINTOVÁ, D., FRINTA, O., MOCEK, O., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol., *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II. (§655-975)*. Wolters Kluwer, 2023, [cit. 2024-5-22]., Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X.

úrovně. „*Je obvyklé, že rozvod rodičů a vedení soudního sporu o péči o děti má na nezletilé, o něž v řízení jde, negativní psychický dopad. Současně není nic neobvyklého, že pro nezletilé představuje přítomnost před soudem stresující situaci. Judikturní závěry výše shrnuté je třeba vnímat tak, že závěr o nejzazší hranici dvanácti let pro zjišťování přání přímo před soudem byl přijat i při vědomí toho, že i za obvyklých situací je účast dětí před soudem pro ně stres a že jde o děti, které musí čelit též rodinné situaci spojené s rozchodem rodičů a jejich sporem o péči. Vychází z toho, že nejpozději po dosažení dvanácti let je za normálních okolností dítě schopno svůj názor před soudem projevit i s přihlédnutím k případným nepříjemnostem, které to může pro něj přinést. Pro to, aby soud i u dětí starších 12 let upustil od přímého zjišťování jejich názoru, tak musí existovat zvlášť významná okolnost, která se vymyká běžné úrovni stresu, jež obvykle pro děti přináší podobná řízení.*“¹⁸⁰

Tento názor Ústavního soudu vychází z výše uvedeného vnímání nezletilého dítěte jako *subjektu*, nikoli *objektu* práva. Vnímá tím dítě, jako plnohodnotného účastníka řízení, jemuž náleží procesní práva. Jsou-li děti dostatečně rozumově a volně vyspělé, je důležité umožnit jim přímo působit na soud za účelem uspořádání vztahů, které si nezletilý přeje. Současně nutno zdůraznit, že vyjádřit své přání v řízení je právem, nikoli povinností. O této skutečnosti musí být dítě poučeno, a je plným právem dítěte své přání k dané problematice neprojevit.

Rovněž v nálezu Ústavního soudu ze dne 10. 11. 2020 sp. zn. II. ÚS 2598/20 Ústavní soud konstatuje, že na dítě nelze pohlížet jako na jakýsi „způsobilý důkazní prostředek“ sloužící rodičům v opatrovnických věcech, nýbrž jako na citlivou a potenciálně zranitelnou lidskou bytost. Možnost se v řízení svobodně vyjádřit je právem, nikoli povinností dítěte. Je tak třeba respektovat případné přání dítě nebyt slyšeno přímo soudem, ale vyjádřit svůj názor například před kolizním opatrovníkem nebo znalcem. V tomto nálezu Ústavní soud rovněž poukazuje na to, že by mělo být zabráněno opakovanému slyšení dítěte ke stejným otázkám, zejména pokud je to pro něj stresující a nepříjemné.¹⁸¹

Rovněž je třeba brát v potaz, že výsledky výslechu dítěte nemusí být vždy věrohodné. Dítě je korumpovatelné (tzn. „*Během výchovného procesu si dítě musí osvojit řadu návyků, řadu povinností, musí vyspívat morálně, respektovat hranice, pravidla, normy, druhé osoby apod.*“¹⁸²) a vydíratelné („*Během procesu svého citového vyspívání a zrání je dítě zvýšeně*

¹⁸⁰ nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2019, sp. zn. III. ÚS 2396/19, odstavec 36.

¹⁸¹ nálezu Ústavního soudu ze dne 10. 11. 2020 sp. zn. II. ÚS 2598/20, odstavec 15. a 16.

¹⁸² MOTEJL O., ČERNÁ I. PANOVSÁ K., MATYÁŠOVÁ P., *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. Rodina a dítě*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2007, s. 63. [cit. 12. 11. 2024]. Dostupné na: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Publikace/sborniky_stanoviska/Rodina_a_dite.pdf.

důvěřivé, sugestibilní, zapálené pro spravedlnost, zranitelné a i bezbranné vůči citovému vydírání, které samozřejmě ani neprohlédne.“¹⁸³).

Předním hlediskem pro rozhodování ve věcech péče soudu o nezletilé je *nejlepší zájem dítěte*. Za předpokladu, že je nezletilý dostatečně rozumově a emocionálně vyspělý, je třeba jeho přání považovat za zásadní hledisko při zjišťování jeho nejlepšího zájmu. Současně však není možné, aby soud bez dalšího postoj nezletilého převzal a založil své rozhodnutí pouze na přání nezletilého bez komplexního zjišťování jeho nejlepšího zájmu. Při hodnocení postoje nezletilého musí soud primárně zjišťovat rozumovou a emocionální vyspělost, míru objektivitu postoje nezletilého. Participace dítěte na rozhodování ve věcech, které se ho dotýkají je projevem respektujícímu přístupu k nezletilému jako k subjektu práv, nikoli objektu péče a ochrany dospělých.¹⁸⁴ S přibývajícím věkem dítěte tak bude jeho přání pro nalézání nejlepšího zájmu čím dál více určující.¹⁸⁵ Je proto zřejmé, že i když je názor dítěte důležitým vodítkem k nalezení nejlepšího zájmu nezletilého, soud nemůže vycházet výhradně z něj, ale je třeba posuzovat věc v celkovém kontextu okolností a rodinné situace. Pokud se však soud odkloní od jednoznačně formulovaného názoru nezletilého dítěte, musí své závěry v tomto směru řádně odůvodnit.¹⁸⁶

Soudní řízení je stresující skutečností pro většinu osob, tím spíše pro nezletilé dítě, pro které soudní řízení často znamená jeho vtažení do sporu rodičů. Je proto třeba vždy velmi citlivě s respektem k osobnosti jedince zjišťovat stanovisko nezletilého. Vyhýbat se opakovaným slyšením nezletilého, pokud to není nezbytně nutné. Z praxe se mi zdá nejlepší technika výslechu nezletilého ve školním zařízení bez předchozího oznámení, čímž se alespoň minimalizuje možný nátlak a manipulace rodičů s nezletilým. Soud by měl mít vždy v jakémkoli řízení týkající se nezletilého na paměti zranitelnost, citlivost nezletilých dětí a náročnost jejich životní situace, která vedla k řízení před soudem. Zjišťování názoru je jistě důležité vodítko pro rozhodování, není však jediným hlediskem pro rozhodování ve věcech nezletilého. Soud musí vždy posuzovat komplexní situaci dítěte a okolnosti případu. Přání nezletilého je vodítkem pro nalezení nejlepšího zájmu dítěte. I v případě, že nezletilý vysloví své přání, soud se může od tohoto stanoviska dítěte odklonit. Musí se však v odůvodnění rozhodnutí vypořádat s důvody, které ho k tomuto postupu vedly.

---

¹⁸³ MOTEJL O., ČERNÁ I. PANOVSÁ K., MATYÁŠOVÁ P., *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. Rodina a dítě*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2007, s. 63. [cit. 12. 11. 2024]. Dostupné na: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Publikace/sborniky_stanoviska/Rodina_a_dite.pdf.

¹⁸⁴ Committee on the rights of the child, *General Comment no. 12 (2009) The right of the child to be heard* (paragraph 18), CRC/G/GC/12, 20 July 2009.

¹⁸⁵ náleží Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024 sp. zn. II. ÚS 1311/24, odstavec 29.

¹⁸⁶ náleží Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024 sp. zn. II. ÚS 1311/24, odstavec 30.

5.3.2 Participační práva v řízení o předběžném opatření

Obecně v řízení o předběžném opatření se zpravidla neprovádí dokazování, neboť soud rozhoduje bez slyšení účastníků.¹⁸⁷ Dokazování za přítomnosti účastníků řízení však není vyloučeno, a to právě zejména v řízení ve věcech péče o nezletilé.¹⁸⁸ Tato skutečnost vyplývá zejména ze zásady materiální pravdy a zásady vyšetřovací, ovládající řízení. Soud proto může zjišťovat i jiné důkazy za předpokladu, že tak stihne ve lhůtě stanovené zákonem pro rozhodnutí.

K zjišťování názoru nezletilého v řízení o předběžném opatření se opakovaně vyjadřoval Ústavní soud, který ve svých nálezech zdůrazňuje, že povinnost soudu zjistit názor nezletilého před vydáním rozhodnutí v řízení o předběžném opatření neplatí absolutně. Je však třeba vycházet z toho, že práva nezletilých zaručená článkem 12 Úmluvy o právech dítěte, platí ve všech řízeních, které se nezletilého týkají, tzn. i v řízení o předběžném opatření.¹⁸⁹ Neumožnění dítěti sdělit svůj názor připadá v úvahu pouze tehdy, je-li to v jeho nejlepším zájmu, nebo není-li to fakticky možné (např. pro nízký věk nezletilého nebo pro nebezpečí z prodlení). Z toho vyplývá, že v případě předběžných opatření podle ustanovení § 74 a násl. o. s. ř. a ustanovení § 102 o. s. ř. by měl soud zpravidla zjišťovat názor nezletilého, a to např. nařízením jednání, osobně či prostřednictvím asistenta soudce, telefonicky atd. (srov. nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. II. ÚS 1931/17). Zjišťování názoru nezletilého prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí není obecně považováno za porušení práva dítěte být slyšeno, nicméně je třeba vždy preferovat přímé vyslechnutí dotyčné osoby nezletilého. U řízení podle ustanovení § 452 a násl. z. ř. s. pro rychlost rozhodování nebude soud zpravidla zjišťovat názor nezletilého, ačkoli ani zde to není vyloučeno, a to zejména po novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb., která fixní lhůtu 24 hodin pro rozhodnutí změnila na rozhodování bezodkladně. Rozhodne-li však soud po uplynutí 24 hodin, musí v rozhodnutí odůvodnit, proč nebylo možné rozhodnout dříve.¹⁹⁰ Zjištění názoru nezletilého v daném řízení může být validním důvodem pro rozhodnutí po uplynutí lhůty 24 hodin. Pokud však soudy nezjistí názor nezletilého, aniž by tomu bránil vážný důvod či nejlepší zájem dítěte, porušují právo nezletilého zúčastnit se na soudním řízení a sdělit své stanovisko podle čl. 9 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte, jeho právo být slyšen podle čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

---

¹⁸⁷ § 75c odst. 3 o. s. ř.

¹⁸⁸ JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F. a kol., *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*, Wolters Kluwer [cit. 8. 7. 2024]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁸⁹ nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. II. ÚS 1931/17, odstavec 39.

¹⁹⁰ § 456 z. ř. s.

a právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.¹⁹¹

K právu nezletilého být slyšen se opakovaně vyjadřoval i Evropský soud pro lidská práva. Zejména poukazuje na to, že je nepřípustná praxe, že by soudy v případě rozhodování o svěření dítěte do ústavní výchovy rozhodly, aniž by nezletilé děti, s ohledem na svůj věk a vyspělost, byly slyšeny. Jako příklad lze uvést rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 6. 2007 ve věci stížnosti č. 23499/06 Havelka a ostatní proti České republice, ve kterém stěžovatelé byli vyslechnuti až odvolacím soudem ve chvíli, kdy byly děti ve věku jedenácti, dvanácti a třinácti let umístěny v dětském domově po dobu jednoho roku.

Obecně tedy platí, že čím starší nezletilý, tím více pozornosti musí soud věnovat jeho participačním právům. Nelze pominout zjišťování názoru nezletilého blížícího se věku dospělosti, a to ani v řízení o předběžném opatření. Proto i v řízení o předběžných opatření platí obecná povinnost soudů spolehlivě zjistit názor nezletilého a považovat jeho přání za zásadní vodítko v rozhodovací činnosti. Z těchto důvodů, nehrozí-li nebezpečí z prodlení, soud je i v řízení o předběžném opatření obecně povinen zjistit názor nezletilého.

---

¹⁹¹ čl. 6 odst. 1 Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Právní úprava předběžného opatření upravující poměry nezletilých prošla v posledních letech změnou v podobě revize problematických ustanovení a upřesnění vztahu předběžných opatření podle občanského soudního řádu a předběžných opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních. Práce si vytyčila za cíl poskytnout komplexní pohled na institut předběžného opatření v oblasti rodinného práva a její význam při ochraně práv dětí. Dalším cílem práce bylo poukázat na některé aktuální problémy v rozhodovací praxi soudů.

Novelou provedenou zákonem č. 363/2021 Sb. se zákonodárci podařilo lépe definovat vzájemný vztah předběžných opatření podle o. s. ř. a z. ř. s. a upřesnit postup soudu při nejzávažnějších rozhodování ve vztahu k nezletilému, a to odebrání z péče rodičů. Rovněž tato úprava odpovídá dlouhodobě judikovaných závěrům Ústavního soudu, který opakovaně vytýkal soudům vydávání předběžných opatření podle o. s. ř. v případech, kdy byly splněny podmínky pro postup podle z. ř. s. Na druhou stranu zavedla problematický pojem „odevzdání“ dítěte, který zákonodárce nedostatečně objasnil. Autorka práce se přiklání k nutnosti užití extenzivního výkladu daného ustanovení, který umožní aplikovat dané ustanovení na všechna předběžná opatření, která lze považovat za faktické „odevzdání dítěte“.

Změna právní úpravy přinesla i změnu aktivní legitimace, tedy podání návrhu i jiným osobám než orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Tuto změnu lze hodnotit kladně, a to zejména v možnosti soudu rozhodnout i bez návrhu. Na druhou stranu tato úprava přinesla problémy do místní příslušnosti soudu, kdy obecný soud navrhovatele nemusí být totožný s obecným soudem nezletilého. O předběžném opatření tak může rozhodnout soud podstatně vzdálený od obecného soudu nezletilého, který současně ani nebude příslušný k projednání ve věci samé. Za této situace rozhodne místě příslušný soud, který je obecným soudem navrhovatele a po rozhodnutí postoupí spis obecnému soudu nezletilého k dalšímu řízení. Domnívám se, že tato situace nebyla záměrem zákonodárce, nicméně připravované novely se snaží tuto situaci vyřešit zúžením aktivní legitimace na orgán sociálně -právní ochrany dětí a soud.

Novela provedená zákonem č. 363/2021 Sb. dále přinesla větší flexibilitu do lhůty rozhodování o předběžných opatření podle z. ř. s. a prodloužila dobu trvání z dosavadního jednoho měsíce na tři měsíce. Podmínka pravidelného přezkumu reflektuje mimořádnost předběžného opatření. Rovněž má vést k minimalizaci průtahů a zrychlení poskytované ochrany právům dítěte. Soudy však budou muset věnovat zvýšenou pozornost na předběžná opatření, jímž se stanoví odevzdání do péče a např. styk či výživné, kde se zákonem omezená lhůta tří měsíců neuplatní.

Flexibilita lhůty pro rozhodování rovněž přinesla rozšířenou možnost pro participaci nezletilých na řízení a odpovídá judikatuře Ústavního soudu, která zdůrazňuje, že soud by měl zpravidla zjišťovat názor nezletilého (mimo případy, kdy to není fakticky možné nebo to není v nejlepším zájmu dítěte). Zjišťování názoru nezletilého proto bude zpravidla validním důvodem pro nesplnění lhůty 24 hodin pro rozhodování.

Nutno k tomu podotknout, že vyjádřený postoj nezletilého není jediným hlediskem pro rozhodování o jeho záležitostech. Soud musí vždy identifikovat nejlepší zájem dítěte, pro jehož zjištění je názor nezletilého zásadní vodítko. Soud však musí posuzovat komplexně všechny okolnosti, nikoli jen převzít názor nezletilého. Soud se může od stanoviska nezletilého při svém rozhodování odchýlit, musí to však odůvodňovat nejlepší zájem dítěte.

Dále novela přinesla možnost jmenovat procesního opatrovníka nezletilého rozdílně od evidenčního pobytu dítěte. Dosavadní úprava přinášela značné komplikace, kdy evidenční pobyt dítěte a faktické bydliště byly často podstatně vzdálené. Pro takového kolizního opatrovníka bylo značně komplikované zastupovat nezletilého. Dle aktuální právní úpravy může soud jmenovat opatrovníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí odlišně, a tak příslušnost podle trvalého pobytu dítěte zůstala jako jakási pojistka pro případy, kdy není zřejmé, kde se nezletilý fakticky zdržuje.

Nová právní úprava přinesla v jistých ohledech vítané změny, nevyřešila však všechny problémy, které řeší judikturní praxe. Zejména nejasnosti týkající se ukládání povinnosti složit jistotu, kdy nadále panuje nejednotnost praxe. Dle mého názoru se třeba posuzovat návrhy na zahájení řízení dle obsahu. Je-li obsahem návrhu úprava ve věcech pro nezletilé dítě významných, i když ne výlučně, měla by návrhovátele tížit povinnost složit jistotu.

Další problém, který zde zůstává je nadužívání předběžných opatření, kvůli kterému se může konflikt v rodině rozmíchávat, nikoli řešit. A to zejména s ohledem na nemožnost druhé strany se k návrhu vyjádřit. Právě z důvodu, že předběžné opatření se zpravidla vydává čistě na základě tvrzení jedné strany v návrhu, bez možnosti ostatních účastníků (včetně nezletilého) se vyjádřit, je třeba přistupovat k tomuto institutu velmi opatrně a důsledně dodržovat naplnění podmínek pro jeho vydání. Soud by měl vždy vést účastníky ke smírnému řešení sporu a užívat jiné instituty procesního práva (soudní smír, mediace apod.).

Tomu odpovídá i připravovaná novela upravující prozatímní rozhodnutí, která má za snahu více zapojit nezletilého do procesu rozhodování i jistým způsobem zrychlit řízení. Rozhodování o prozatímním rozhodnutí se sice prodlouží, ale věřím, že nepřípustností odvolání se řízení fakticky často zrychlí, neboť odpadne proces putování spisu na odvolací soud. V případě většiny opatrovnické agendy tuto změnu vítám, zejména v řízení sporu rodičů o péči,

styk či výživné pro dítě. Do řízení týkající se osvojitelské péče a předpěstounské péče však může přinést nežádoucí průtahy, kdy proces předávání do těchto druhů péče je na tolik citlivý a individuální, že bude potřeba úzká spolupráce soudů s orgány sociálně-právní ochrany dětí. V některých případech si však nedokážu představit efektivní zásah, za situace, kdy by předběžná opatření dle o. s. ř. měla být vyloučena (např. předběžné opatření upravující zákaz vycestování s nezletilým). Zjišťovat stanovisko protistrany a dlouhá lhůta pro rozhodování by mohla efektivní zásah soudu zmařit.

Předběžná opatření jsou vzhledem ke svému charakteru velmi diskutované téma. Tím spíše ve věcech týkajících se nezletilých dětí, které se nacházejí ve velmi obtížné rodinné situaci, a následné rozhodování ve většině případů nemůže zajistit řešení, které by si nezletilé dítě zasloužilo. Nařízení předběžného opatření může vést k ochraně základních práv a zájmů nezletilého dítěte, ale jeho nesprávné užívání může mít dalekosáhlé následky do života dítěte.

Seznam zkratk

o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
z. ř. s.	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
o. z.	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Úmluva o právech dítěte	sdělení č. 104/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů
Listina	ústavní zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Novela provedená zákonem č. 263/2021 Sb.	zákon č. 363/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Seznam použitých zdrojů

Literatura

WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-298-1

SVOBODA, Karel., SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří., DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2021, [cit. 25. 1. 2024]. Dostupné z: www.beck-online.cz

ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. Praha: Leges, 2010, ISBN 978-80-87212-50-9

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád: Praktický komentář*. Wolters Kluwer, 2016, Dostupné z: www.aspi.cz

JIRSA, Jaromír, BERAN, Vladimír, HAVLÍČEK, Karel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, MOTTL, Tomáš, PALKO, Daniel, PETR, Bohuslav, TREBATICÝ, Peter, VACKOVÁ, Monika, VANČUROVÁ, Kateřina, VOJTEK, Petr, DOLEŽAL, Marek, LICHOVNÍK, Tomáš, SEDLÁK, Viktor, *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář.*, Wolters Kluwer, 2023, [cit. 7. 8. 2023] Dostupné z: www.aspi.cz ISSN 2336-517X

SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních 2. vydání*, C. H. Beck, 2020, 3 s., ISBN 978-80-7400-788-0

DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ Kamila, *Úmluva o právech dítěte. Komentář*, Wolters Kluwer, 2021, Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X

MACKOVÁ, Alena, MUŽIKÁŘ, Ladislav, KUČERA, František aj., *Zákon o zvláštních řízeních soudních, Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*, Nakladatelství Leges, Praha 2016, [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X.

JIRSA, Jaromír, DERÉOVÁ, Alena, DOLEŽAL, Marek, HAVLÍČEK, Karel, CHARVÁT, Pavel, JANEK, Kryštof, KORBEL, František, KOVÁŘOVÁ, Daniela, LICHOVNÍK, Tomáš, MÁDR, Jaroslav, MOTTL, Tomáš, NOVOTNÁ, Alena, PETR, Bohuslav, PRUDÍKOVÁ, Dana, SEDLÁK, Viktor a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář.*, Wolters Kluwer, 2023, Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517.

HRNČIŘÍK, V. *Předběžná opatření v civilním řízení. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2016, ISBN 978-80-7400-622-7.

MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kolektiv: *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975.* Praha: Leges, 2016, ISBN: 978-80-7502-004-8

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654).* Wolters Kluwer, 2020, Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

RADVANOVÁ, A. a kol., *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku, 1. vydání,* C. H. Beck, 2015.

ZUKLÍNOVÁ, M. ELISCHER, D. NOVÁ, H., FRINTOVÁ, D., FRINTA, O., MOCEK, O., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol., *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II. (§655-975).* Wolters Kluwer, 2023, Dostupné z: www.aspi.cz, ISSN 2336-517X

MOTEJL O., ČERNÁ I. PANOVSKÁ K., MATYÁŠOVÁ P., *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. Rodina a dítě.* Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2007, Dostupné na: https://www.ochrance.cz/uploads-import/Publikace/sborniky_stanoviska/Rodina_a_dite.pdf.

WESTPHALOVÁ, L. *Úvahy nad právním postavením dítěte.* In: ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Pocita Miladě Hrušákové, 1. vydání,* C. H. Beck, 2022.

DOBROVOLNÁ, E., DVOŘÁK, B., LAVICKÝ, P., PULKRÁBEK, Z., WINTEROVÁ, A., *Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze,* 2020, Dostupné na: [Věcný záměr civilního řádu soudního \(justice.cz\)](http://Vecný_záměr_civilního_řádu_soudního_(justice.cz))

Odborné články

KOTRADY, Pavel, *Některé aspekty úpravy styku předběžnými opatřeními soudu (1.)*, PaR – Právo a rodina Wolters Kluwer, 2023, Dostupné z: www.aspi.cz

ŠÍNOVÁ, Renáta, *Obtíže s výkladem některých ustanovení z. ř. s. v praxi*. Buletin advokacie 3/2023, 27 s. [cit. 14. 8. 2023], Dostupné na www.aspi.cz

WESTPHALOVÁ, Lenka, ŠÍNOVÁ, Renáta, *Nejlepší zájem dítěte*, Právník 12/2019, Ústav státu a práva AV ČR, 2019, Dostupné na www.ilaw.cas.cz

KŘÍSTEK, Adam, *Stručně o soudních předběžných opatření v oblasti péče soudu o nezletilé*, PaR. - Právo a rodina, Wolters Kluwer, 2017, Dostupné z: www.aspi.cz

ŠÍNOVÁ, Renáta. *K nové právní úpravě předběžného opatření o úpravě poměrů dítěte*, Bulletin Advokacie 12/2021.

KOTRADY, Pavel., *Změna právní úpravy předběžných opatření účinná od 1. 1. 2022*, PaR. - Právo a rodina 11/2021, Wolters Kluwer.

KŘÍSTEK, Adam. *Poznámky k procesnímu opatrovnictví nezletilých, 1. část*, PaR. - Právo a rodina (Wolters Kluwer), 3/2018.

SIGMUNDOVÁ, Michaela, WESTPHALOVÁ, Lenka, *Zastoupení nezletilého dítěte v opatrovnickém řízení*, PaR. - Právo a rodina (Wolters Kluwer), 1/2024.

JANÁK, D., *Kapitoly z dějin sociální práce*. Opava: Slezská univerzita, 2011. Dostupné na: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjkmKX53ZuGAxVq_rsIHeFWA94QFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fis.slu.cz%2Fel%2Ffvp%2Fleto2020%2FUVSRPVN107%2Fum%2FKapitoly_z_historie_socialni_prace.pdf%3Fstahnout%3D1%3Bdk%3D1AWxnnKe&usg=AOvVaw2R_7VNi1eK15-pDKbjy5Pu&opi=89978449

WESTPHALOVÁ, L., HOLÁ, L., *Zapojování dětí do rozhodování ve věcech, které se jich týkají, v kontextu rodinné mediace*, Právní rozhledy č. 13-14/2019, C. H. Beck, 2019.

LIVI BACCI, Massimo. *Populace v evropské historii*. Praha: Lidové noviny, 2003. Utváření Evropy. ISBN 80-7106-495-5.

Právní předpisy

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

ústavní zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

sdělení č. 104/1991 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.

sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30. 6. 1967.

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 1995.

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném od 1. 1. 2025.

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění účinném do 31. 12. 2021.

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 363/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinném do 31. 3. 1983.

Judikatura

nález Ústavního soudu ze dne 10. 11. 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98.

nález Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. IV. ÚS 736/17.

nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13.

nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. IV. ÚS 3200/20.

nález Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 618/05.

nález Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. II. ÚS 395/22.

nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2017, sp. zn. I. ÚS 1737/16.

nález Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16.

nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2022 sp. zn. III. ÚS 3146/21.

nález Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010 sp. zn. IV. ÚS 2244/09.

nález Ústavního soudu ze dne 28. 3. 1995 publikovaný pod č. 72/1995 Sb.

nález Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2019, sp. zn. III. ÚS 2396/19.

nález Ústavního soudu ze dne 10. 11. 2020 sp. zn. II. ÚS 2598/20.

nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. II. ÚS 1931/17.

nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014 sp. zn. I. ÚS 2482/13.

nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024 sp. zn. II. ÚS 1311/24.

usnesení Ústavního soudu ze dne 12. března 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3706/14.

usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS. 3887/19.

usnesení Ústavního soudu ze dne 29. června 2017 sp. zn. I. ÚS 1393/17.

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 7. 1996, sp. zn. 3 Cmo 818/95.

usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2023 sp. zn. 126 Co 75/2023.

Internetové a jiné zdroje

Committee on the Rights of the Child, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration, UN Doc. CRC/C/GC/14, 29 May 2013.

Committee on the rights of the child, *General Comment no. 12 (2009) The right of the child to be heard*, CRC/G/GC/12, 20 July 2009.

Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 25. srpna 2008, č. j. 258/2007- LO-SP/96, kterým se stanoví seznam vhodných prostředí pro umístování nezletilých dětí, které se ocitly bez jakékoliv péče nebo je-li jejich život nebo příznivý vývoj vážně ohrožen nebo narušen v řízení podle § 76a odst. 1 zákona č. 295/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: [verze B–2008-5 SIS.pub \(justice.cz\)](#)

Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., dostupná na: [orig2.sqw \(psp.cz\)](#)

Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., změna zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů. Dostupné z: [www.aspi.cz](#)

Důvodová zpráva k zákonu č. 363/2021 Sb., změna zákona o sociálně-právní ochraně dětí a dalších souvisejících zákonů, K části sedmé, čl. VIII (změna zákona o zvláštních řízeních soudních), Dostupné z: [www.aspi.cz](#)

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony. Dostupné na: [ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.](#)

Instrukce Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 22. 12. 2015, č. j. 33/2013-OD-Org, kterou se mění Instrukce Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 5. 4. 2007 č. j. 142/2007-ODS-Org, kterou se upravuje postup při výkonu soudních rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé.[cit. 23. 1. 2024]. Dostupné na: [adb1cd1d-f3b7-e783-900f-e2f34f1fd233 \(mpsv.cz\)](#)

DOBROVOLNÁ, E., DVOŘÁK, B., LAVICKÝ, P., PULKRÁBEK, Z., WINTEROVÁ, A., *Věcný záměr civilního řádu soudního, finální znění 2. verze*, 2020, 11 s. [cit. 9. 8. 2023]. Dostupné na: [Věcný záměr civilního řádu soudního \(justice.cz\)](#)

Anotace názoru Výboru OSN pro práva dítěte, názor ze dne 15. května 2023 ve věci č. 139/2021- B.J. a P.J. proti České republice, dostupné na: [Anotace rozhodnutí ESLP \(justice.cz\)](#)

VÝBOR PRO PRÁVA DÍTĚTE, *VII. Všeobecný komentář č. 12.*, 2009, [cit. 25. 4. 2024],
Dostupné z: [Preklady-dokumentu-OSN.pdf \(gov.cz\)](#)

Abstrakt

Rigorózní práce se zabývá institutem předběžného opatření ve věcech péče soudu o nezletilé děti v českém právním řádu. Předběžná opatření představují zásadní nástroj sloužící k rychlému zásahu na ochranu práv nezletilých dětí v situacích, kdy je potřeba urychleně zasáhnout do jejich poměrů před pravomocným rozsudkem.

Cílem práce je poskytnout ucelený rozbor právní úpravy předběžných opatření upravující poměry nezletilých dětí. Zároveň rozebírá judikaturu soudů a odbornou diskuzi na toto téma, zejména s důrazem na ochranu práv a nejlepší zájem dítěte.

Jednotlivé kapitoly jsou věnovány rozboru právní úpravy předběžných opatření. V první kapitole je vymezen institut předběžného opatření. Kapitola druhá se zabývá předběžnými opatřeními podle zákona č. 99/1963Sb., občanského soudního řádu, včetně vymezení problematických částí. Třetí kapitola rozebírá právní úpravu předběžného opatření podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Kapitola čtvrtá nabízí historický exkurz předběžného opatření a vztahem předběžných opatření podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. Rovněž rozebírá novelu provedenou zákonem č. 363/2021 Sb. a analyzuje připravovanou úpravu tzv. prozatímního rozhodnutí, které by v budoucnu mohlo nahradit užívání předběžných opatření podle občanského soudního řádu. Poslední kapitola pátá se zabývá postavením dítěte v řízení, a to od obecných východisek po aplikaci v řízení o předběžném opatření. Zejména s akcentací na zastoupení nezletilého a jeho participační práva.

Závěr rigorózní práce obsahuje shrnutí popsané problematiky, včetně zdůraznění aktuálních problémů rozhodovací praxe, které vznikají zejména v důsledku různosti výkladu dotčených norem.

Klíčová slova:

Předběžné opatření

Nezletilé dítě

Péče soudu o nezletilé

Abstrakt

The rigorous thesis deals with the institution of preliminary measures in matters of care for minor children in the Czech legal system. Preliminary measures represent an essential tool for quick intervention to protect the rights of minors in situations where it is necessary to quickly intervene in their circumstances before a final judgment.

The aim of the work is to provide a comprehensive overview of the legal regulation of preliminary measures regulating the conditions of minor children. At the same time, it analyzes the jurisprudence of the courts and the professional discussion on this topic, especially with an emphasis on the protection of rights and the best interest of the child.

Individual chapters are devoted to the analysis of the legal regulation of preliminary measures. In the first chapter, the institute of preliminary measure is defined. Chapter two deals with preliminary measures under the Act. no. 99/1963 Coll. Code of Civil Procedure, including the definition of problematic parts. The third chapter analyzes the legal regulation of preliminary measures according to the Act no. 292/2013 Coll. Special Court Procedures. The fourth chapter offers a historical excursion of the preliminary measure and the relationship of preliminary measures according to Act No. 99/1963 Coll., Code of Civil Procedure, and Act No. 292/2013 Coll., on Special Court Procedures. It also discusses the amendment to Act No. 363/2021 Coll. and analyzes the preparation of the so-called provisional decision, which could replace the use of preliminary measures according to the Code of Civil Procedure in the future. The last chapter, fifth, deals with the position of the child in the proceedings, from general principles to the application in the preliminary measure proceedings. Especially with emphasis on the legal representation of minors and their participation rights. The conclusion of the rigorous thesis contains a summary of the described issues, including an emphasis on current problems in judicial practice, which arise mainly as a result of the diversity of interpretation of the standards concerned.

Název práce v anglickém jazyce:

„Preliminary measures regulating the child’s circumstances“

Key words:

Preliminary measures

Minor child

Court care of minors